

Opinnäytetyö AMK

Myyntityön koulutusohjelma

Rahoitus- ja vakuutuspalvelut

2017

Heidi Järvinen

YRITYSTEN
SIJOITUSPALVELUT
VARSINAIS-SUOMALAISSA
PANKISSA

OPINNÄYTETYÖ AMK | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

MYYNTITYÖ | Rahoitus ja vakuutus

Kevät 2017 | 40+5

Ohjaaja | Jukka Rantala

Heidi Järvinen

YRITYSTEN SIOITUSPALVELUT VARSINAISSUOMALAISESSA PANKISSA

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia yritykselle tarjottavia sijoituspalveluita yritysten ja pankin näkökulmasta. Tarkoituksena oli selvittää yritysten mielenkiintoa sijoittamiseen sekä yrityksiä kiinnostavat sijoitustuotteet. Pankin toimihenkilöiltä tavoitteena oli selvittää, onko pankin ajatus yritysten sijoitustarpeista sama kuin yrityksillä.

Työ toteutettiin kahtena haastatteluna pankin toimihenkilöille sekä kyselynä yrityksille. Haastattelun ja kyselyn tuloksia vertailtiin keskenään. Teorialla tuettiin tutkimustuloksia.

Työn tulokseksi saatiin kyseenalaistettua nykyiset yrityksille tarjottavat sijoitustuotteet. Pankin ja yritysten ajatukset sijoittamisesta kohtasivat kohtuullisin määrin, mutta erojakin löytyi. Yritysten tietämystä sijoittamisesta tulisi lisätä.

Tuloksia voidaan hyödyntää pankissa, kun yritysasiakkaille kehitetään entistä parempaa palvelua. Työ antaa pankille myös lähtökohtia uudenlaisten sijoitustuotteiden kehittämiseen. Yritykset voivat pohtia sijoittamisen kannattavuutta osana oman pääomansa hallintaa.

ASIASANAT:

yritykset, yritysasiakkaat, sijoitustoiminta, kassanhallinta, pankkipalvelut

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Professional Sales | Financing and Insurance services

Spring 2017 | 40+5

Instructor | Jukka Rantala

Heidi Järvinen

INVESTMENT SERVICES FOR COMPANIES PROVIDED BY A BANK IN VARSINAIS-SUOMI

The goal of the thesis was to study investment services available for companies from the point of view of companies and the bank that commissioned this study. The purpose was to find out how companies see investing and what kind of investment products companies are interested in. The main objective for the bank was to find out if the bank and its corporate clients share the same ideas of investments.

The task was completed with two interviews of the employees of the bank and as a survey to companies. The results of the interviews and survey were then compared with each other. The findings were supported with theory.

The results of the study indicate that the investment products now provided to companies could be improved. The ideas of companies investing was about the same in a bank and in companies but there were also differences. Knowledge about investments should be increased in companies.

The research results can be used by the bank when developing even better services for corporate clients. This thesis gives also bases to the bank to develop new type of investment products. Companies should consider the profitability of their investments as a part of their equity control.

KEYWORDS:

companies, corporate clients, investment activities, cash management, banking services

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 SIOITTAMINEN YRITYKSEN NÄKÖKULMASTA	6
2.1 Kassanhallinta	6
2.2 Riskienhallinta	10
3 YRITYSTEN SIOITTAMINEN PANKIN NÄKÖKULMASTA	14
3.1 Sääntely ja säädökset sijoitustoiminnassa	14
3.2 Sijoituspalvelut ja -neuvonta	17
3.3 Sijoitustuotteet	21
3.4 Portfolioteoria	25
4 SIOITUSTUTKIMUS YRITYKSILLE JA PANKIN TOIMIHENKILÖILLE	27
4.1 Haastattelututkimus pankin toimihenkilöille	28
4.2 Kyselytutkimus yrityksille	32
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	37
LÄHTEET	39

LIITTEET

- Liite 1. Haastattelu pankin toimihenkilöille
- Liite 2. Webropol-kysely yrityksille

1 JOHDANTO

Työn tavoitteena on selvittää yritysten ajatuksia sijoitustoiminnastaan ja verrata niitä pankin toimihenkilöiden kokemuksiin. Työ on ajankohtainen, koska alhaisten korkojen aikana varoille ei saa tuottoa tililtä. Voimistuva inflaatio syö jo olemassa olevia varoja. (Arola 2017.) Ainoa keino säilyttää rahan arvo on sijoittaa se erilaisiin sijoitustuotteisiin.

Tutkimusongelmana on, miten pankin näkökulma yrityksistä sijoittajina vastaa yritysten ajatuksia. Erilaisia teemoja vertaillaan pankin ja yritysten näkökulmien välillä. Työssä pohditaan, vastaavatko tarjotut sijoitustuotteet yritysten tarpeita, millainen yritys itsessään on sijoittajana ja onko pankin käsitys aiheesta samanlainen.

Työn ulkopuolelle jäävät henkilöasiakkaiden lisäksi yhdistykset sekä markkinoinnillinen näkökulma. Tutkimuksessa kartoitetaan nykyisten sijoituspalveluiden hyödyllisyyttä sekä pankin että yrittäjien näkökulmasta sekä mahdollisia toiveita uudenlaisiin palveluihin. Sijoitustuotteista tarkemmin perehdytään rahastoihin, koska ne ovat yleisimpiä pankissa tarjottuja tuotteita, sekä strukturoituihin tuotteisiin, joilla voidaan rakentaa sopivat tuotteet erilaisille kohderyhmille.

Teoriaosuuteen tietoa kerätään alan kirjoista sekä internetistä. Käytännön osuutta varten tehdään kyselytutkimus yrityksille sekä haastattelututkimus pankin yritysten varallisuudenhoidosta vastaaville henkilöille. Haastattelututkimus toteutetaan teemahaastatteluina kahdelle pankin toimihenkilölle. Kysely julkaistaan internetissä, ja se on avoin yrityksille vastattavaksi.

Kyselytutkimuksella ja haastatteluilla saatuja vastauksia verrataan keskenään ja pohditaan niihin liittyviä näkökulmia ja perusteluita teoriaan nojaten. Ennen kyselytutkimuksen ja haastattelujen vertailua käydään lyhyesti tulevan vuoden yritysten näkymiä läpi. Tilanteita havainnollistetaan esimerkein ja laskelmin. Erilaisen sijoitusriskinottajatyypin omaaville yrityksille tehdään esimerkkisalkut.

Toimeksiantajana toimii varsinaissuomalainen pankki. Aihe on tärkeä, sillä alhaisten korkojen aikana sijoitustuotteiden myymistä korostetaan. Yrityspankissa tämä tarvitsee varallisuudenhoidon palvelujohtajan mukaan erityistä huomiota kuluvana vuonna (palvelujohtaja, henkilökohtainen tiedonanto 20.1.2017). Myös yritykset pystyvät sijoittamalla hakemaan lisätuottoa tai ainakin säilyttämään rahojen arvon inflaatiosta huolimatta.

2 SJOITTAMINEN YRITYKSEN NÄKÖKULMASTA

Yrityksen taloudellisia tavoitteita ovat yrityksen voiton maksimointi, yrityksen varallisuuden arvon maksimointi, yrityksen jatkuva kasvu sekä yrityksen markkina-arvon maksimointi. Näistä kolmeen ensimmäiseen liittyy suoraan yrityksen varallisuus sekä sen hoito. Sijoittamalla varansa yrityksen näkökulmasta järkevästi (lyhyen tai pitkän aikavälin sijoitus) yrityksellä on mahdollista saada varoilleen tilillä makuuttamista parempaa tuottoa. Sijoittaminen on hyvä keino säilyttää varallisuutta, kun sitä säästetään esimerkiksi isompaa investointia varten. Tällöin tarvittavan summan voi saada kokoon nopeammin, mikäli sijoitus on tuottava. (Martikainen & Martikainen 2009, 12.)

Yrityksen tulee miettiä sijoituspolitiikassaan, miten kassavirtajäämä sijoitetaan, kuinka pitkäksi aikaa, kuinka suuri on tuottovaatimus, mitä riskejä sijoitukset saavat sisältää, miten riskeiltä suojaudutaan ja mitä sijoitusinstrumentteja harkitaan. Yritys voi sijoittaa varansa lyhyellä alle vuoden aikavälillä tai pitkäaikaisesti useiksi vuosiksi, jolloin niiden tarkoitus on tuottaa tuloja vuosittain. (Leppiniemi 2009, 52; Salmi 2013.)

Sijoituspolitiikan tarkoituksena on saada rahoitusomaisuudelle mahdollisimman laajasti mahdollisimman hyvää tuottoa sijoitustoiminnan avulla. Sijoituksen tärkeimmiksi ominaisuuksiksi voidaan nimetä varmuus, joustavuus sekä se, että sijoituksesta on mahdollista likvidoida sellainen erä kuin on tarpeen. Muita tärkeitä ominaisuuksia ovat riskitaso, jälkimarkkinoiden koko, sidonnaisuusaika sekä tuotto. (Leppiniemi 2009, 52.)

2.1 Kassanhallinta

Kassanhallinnan tarkoituksena yrityksessä on nostaa yrityksen kannattavuutta parantamalla sitoutuneiden varojen tuottoa. Kun ylimääräisiä likvidejä varoja syntyy, ratkaistaan, säilytetäänkö ne kassassa, sijoitetaanko ne lyhyellä vai pitkällä tähtäimellä vai käytetäänkö ne vieraan tai oman pääoman palauttamiseen. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 62.) Osana kassanhallintaa yritys voi sijoittaa kassavirtajäämää esimerkiksi lyhytaikaisiin velkakirjoihin tai johdannaisiin (Martikainen & Martikainen 2009, 128, 130).

Varojen riittävyttä kassassa ennakoidaan rahoitusbudjeteilla. Budjettien suunnitteluväli voi olla päivistä kuukausiin ja karkealla tasolla vuosiin. Kuukausitason budjeteista yrityksen johto näkee, tarvitaanko varoja kassaan lisää vai jääkö ylimääräistä sijoitettavaksi. (Viitala & Jylhä 2013, 316.)

Kassabudjetointi mahdollistaa tehokkaan kassanhallinnan. Onnistuneet lyhytaikaiset sijoitukset tai rahoituksen otto vaativat tarkkaa tietoa kassavarojen tilasta. Mikäli yritys harmitsee maksuehtojensa muuttamista, täytyy ensin olla tiedossa omien kassavirtojen ajoittuminen ja suuruus. Tehdyllä budjetilla voidaan myös seurata, miten ennusteet osuivat oikeaan. Jos huomataan, ettei joltain asiakkaalta saada maksuja ajoissa, voidaan hänen maksuehtojaan tiukentaa. (Niskanen & Niskanen 2013, 401.)

Kassanhallinta pitää sisällään kassabudjetoinnin ja kassan koon lisäksi pankkitilijärjestelmät, maksuliikennejärjestelmät, pankkisuhteet ja lyhytaikaisen rahoitussuunnittelun. Kassanhallintaan voidaan liittää myös varaston, saatavien ja ostovelkojen hallinta, lyhytaikaiset velat ja sijoitukset, koska niiden määrät ja hallinnan tehokkuus vaikuttavat kassan kokoon. (Niskanen & Niskanen 2013, 375.)

Riittävät varat kassassa ovat yritykselle elinehto. Yrityksen tulot ja menot ajoittuvat usein eri aikoihin. Kassassa täytyy olla varoja maksaa ostokulut ennen kuin valmis tuote saadaan myydyksi. Ylimääräistä kassaan ei kuitenkaan kannata jättää, sillä ilman riskinottoa varat tuottavat huonosti, jos ollenkaan korkojen ollessa alhaalla ja inflaation voimistuessa. (Salmi 2013.)

Kassavirta koostuu yksinkertaisesti ostolaskuista ja myyntisaamisista. Yritys ostaa tarvittavat raaka-aineet tai tarvikkeet ja maksaa laskun, minkä jälkeen se tuottaa niistä tuotteen tai palvelun, joka myydään asiakkaalle maksua vastaan. Kuluja syntyy kuitenkin muustakin, kuten investoinneista, palkoista, veroista ja koroista. (Brealey, Myers & Allen 2017, 765, 768–769.)

Jotta kassassa olisi tarpeeksi varoja kaikkien maksujen hoitamiseen, yrityksen tarvitsee huolehtia käyttöpääoman riittävydestä. Käyttöpääoman tarvetta voidaan vähentää lyhentämällä asiakkaille annettuja maksuaikoja ja huolehtimalla perinnästä sekä varaston määrän optimoimisessa. (Viitala & Jylhä 2013, 316–317.)

Lyhyen aikavälin maksuvalmiuden varmistamiseksi kaikkea pääomaa ei kannata investoida kiinteisiin kohteisiin. Varat voi sijoittaa likvideihin kohteisiin, jotka tarvittaessa voi

myydä esimerkiksi osakkeisiin. Tällöin tuotosta voi tosin joutua tinkimään, kun ajankoh-
taa ei aleta harkita. Lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelman yhtenä tarkoituksena on kas-
saylijäämien määrän sekä keston selvittäminen, minkä pohjalta voidaan tehdä sijoitus-
suunnitelma varoille. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 42–43.) Kassaylijäämän lyhytaikai-
sella sijoituksella haetaan parempaa tuottoa kuin pankkitililtä (Salmi 2013).

Mikäli tarvetta lyhytaikaiselle rahoitukselle tai mahdollisuudelle sijoittaa löytyy, kannattaa
heti pohtia tarpeen pituus ja mahdollinen toistuvuus. Rahoituksen nostamisesta peritään
yleensä aina palkkio, joten kerralla kannattaa ottaa enemmän, mikäli tilanne on ennu-
settavissa. Myös sijoitusten lunastamisesta ja merkitsemisestä voidaan periä palkkioita.
(Niskanen & Niskanen 2013, 405.)

Pankin merkitys yrityksen kassanhallintaan on suuri. Pankkisuhteiden avulla voidaan
luoda joustoa sekä kassan yli- että alijäämä tilanteessa. Yrityksen kannattaa usein var-
sinkin suurempia päätöksiä tehdessä, esimerkiksi laina tai sijoitus, kilpailuttaa pankkien
palvelut. Kuitenkin palveluiden keskittämällä yhteen pankkiin yritys voi saada toimin-
nallisia etuja sekä kustannussäästöjä. Kun yritys on pankille tuttu, rahoitusta voi saada
nopeammin ja paremmilla ehdoilla. (Leppiniemi 2009, 52.) Yrityksen on myös helpompi
hallinnoida omia varojaan, kun kaikki on samassa pankissa ja pankin puolella yrityksen
asioita hoitava toimihenkilö tietää yrityksen kokonaisvaltaisen tilanteen.

Varojen käyttö

Yrityksen tilikauden voitto voidaan jakaa osinkoina omistajille tai investoida yrityksen lii-
ketoimintaan. Voiton jättäminen yritykseen eli kassavarojen kierryttäminen yrityksessä
voi kertoa yrityksen varautumisesta tuleviin investointeihin tai toisen yrityksen oston.
(Niskanen & Niskanen 2004, 18, 94.)

Kassavarojen kerryttämisellä voidaan parantaa myös tunnuslukuja. Niitä lasketaan yri-
tysten tilinpäätöksistä monia, joita tarkkailevat yrityksen johdon ja työntekijöiden lisäksi
esimerkiksi sijoittajat ja yhteistyökumppanit. Mikäli esimerkiksi maksuvalmiuden tunnus-
luvut ovat hyvät, voi yritys olla paremmassa asemassa neuvotellessaan ostohintaa
kumppaneiltaan, kun vastapuoli voi varmistua maksukyvystä. Maksuvalmiuden tunnus-
luvut lasketaan yrityksen käyttöpääomasta eli kassasta, myyntisaatavista ja jälkimarkki-
nakelpoisista arvopapereista. (Niskanen & Niskanen 2004, 117.)

Yksi useimmiten investointia vaativista asioista on yrityksen kasvu. Kulut yrityksessä kasvavat yleensä jatkuvasti, joten tuottojakin tulisi saada lisää. Myös markkinat yrityksen toimialueella voivat kasvaa, jolloin samasta markkinaosuudesta kiinnipitäminen vaatii kasvua. Kasvu voidaan nähdä myös merkinä menestyksestä. Vaikka omat säästetyt varat eivät täysin suuria investointeja kattaisikaan, on vakavaraisella yrityksellä helpompi saada rahat lainana pankista. (Salmi 2013.)

Pääoma ei kuitenkaan ole yritykselle ilmaista. Osakkeenomistajille pitää jakaa osinkoa ja lainan antajille korkoa. Pääoma kannattaakin käyttää siellä, mistä sille saa parhaimman tuoton. Mikäli yrityksessä omaa pääomaa suhteessa velkaan on vähän, kannattaa yrityksen säästää ja kerryttää omaa pääomaansa. Riittäväällä omanpääoman tasolla yrityksellä on korkea omavaraisuusaste, ja se kykenee selviytymään muutamista tappiollisista vuosista helpommin. Ongelmatilanteessa omavaraisuuden kasvattaminen on jo myöhäistä. (Salmi 2013.)

Maksuvalmius

Yrityksen taseesta laskettavilla tunnusluvuilla voidaan mitata taloudellista suoristuskykyä, johon kuuluu kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius. Maksuvalmius mittaa yrityksen kykyä suoriutua juoksevista maksuista. *Current ratio* ja *quick ratio* ovat tärkeimpiä maksuvalmiuden tunnuslukuja. (Niskanen & Niskanen 2013, 55, 61.)

Current ratiossa käyttöpääoma, eli kassa, myyntisaatavat, jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit ja varastot, jaetaan lyhytaikaisilla veloilla. Current ratio on käytännössä nettokäyttöpääoma suhdelukumuodossa. Quick ratiossa käyttöpääoma ilman varastoja jaetaan lyhytaikaisilla veloilla. Quick ratio mittaa siis maksuvalmiutta ankarammin, koska varastot eivät välttämättä ole nopeasti realisoitavissa. (Niskanen & Niskanen 2013, 61–62.)

Kun quick ratio ja current ratio lasketaan tilinpäätöksen taseesta, ei kuitenkaan saada kuvaa koko kuluneen tilikauden likviditeetin tilanteesta. Luvut kertovat vain senhetkisen likviditeetin tilanteen, joka on voinut tilikauden aikana vaihdella huonompaan ja parempaan. (Niskanen & Niskanen 2013, 62.)

2.2 Riskienhallinta

Turvallisuuden tunne on tärkeää sekä henkilö- että yritystasolla. Esimerkkinä sijoituksiin liittyvästä turvallisuudesta on tilanne tai tila, jossa riskit ovat yritykselle sopivalla tasolla. (Alhonsuo, Nisén, Nousiainen, Pellikka & Sundberg 2012, 33.) Pankki pyrkii vastaamaan turvallisuuden tarpeeseen ja kartoittamaan yritykselle sopivimmat palvelut. Siksi asiakkaan tunteminen on pankille tärkeää.

Riskienhallinnassa on kyse johtamistyöstä, jolla varmistetaan yrityksen kannattava jatkuvuus. Riskit täytyy ensin tunnistaa, jotta niihin voidaan varautua. Riskienhallinta on ennakoivaa, suunnitelmallista ja järjestelmällistä riskeihin varautumista ja vahinkojen minimoimista. Kunkin riskin kohdalla ensin riski tunnistetaan, sitten analysoidaan ja lopuksi määritellään riskinhallintakeinot. (Viitala & Jylhä 2013, 340.)

Riski on yksinkertaistetusti todennäköisyys sille, että realisoitunut tuotto tulee poikemaan odotetusta tuotosta (Järvinen & Parviainen 2011, 127). Riski ja tuotto kulkevat kuitenkin käsi kädessä; mitä suurempaa tuottoa haluaa tavoitella, sitä enemmän riskiä eli arvonvaihtelua tulee sietää (Alhonsuo ym. 2012, 38).

Riski tunnistetaan miettien mitä voi tapahtua tai mitä tilanteita ilmetä, joilla voi olla vaikutusta yrityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Löydetyille riskeille tehdään yksittäin riskianalyysi, jossa pyritään ymmärtämään riskin luonne ja taso. Riskin todennäköisyyttä ja mahdollista toistuvuutta sekä toteutumisen seurauksia pohditaan. Riskienhallinnan keinoja käytetään niin pitkälle kuin se on järkevää, mahdollista ja kannattavaa. Mikäli riskienhallintakeinoja käytetään, yleisimpiä niistä ovat riskin välttäminen, pienentäminen, siirtäminen, ottaminen tai varautuminen. (Viitala & Jylhä 2013, 341, 344–345.)

Riskinsietokyvyn tunnistaminen on sijoittamisen tärkeimpiä vaiheita, sijoittaa sitten itsenäisesti tai sijoitusneuvojan avulla. Jokaisella on henkilökohtainen riskinsietokyky. Suurempaa tuottoa tavoitellessa ei kuitenkaan kannata astua oman riskinsietokyvyn yli. Sijoitusneuvoja voi auttaa riskinsietokyvyn selvittämisessä. (Kallunki ym. 2011, 24.)

Yrityksen liiketoimintaan liittyy erilaisia riskejä, joista yksi kategoria muodostuu taloudellisista riskeistä. Taloudellisissa riskeissä sekä voitto että tappio ovat mahdollisia. Rahoitukselliset riskit ovat taloudellisten riskien alakategoria. Niihin kuuluu korkoriski, joka syntyy yrityksen lainojen koron epäedullisesta muutoksesta. Korkoriskin hallitsemiseksi voi

ottaa sijoituksiinsa kiinteä- sekä vaihtuvakorkoisia instrumentteja sekä johdannaissojimuksia. (Leppiniemi 2009, 52; Knüpfer & Puttonen 2014, 216–217.)

Markkinariski on osa rahoituksellisia riskejä. Se koskee jo ostettuja sijoituksia, esimerkiksi suoria osakkeita. Se tarkoittaa käytännössä markkinahintojen vaihtelusta aiheutuva tappion mahdollisuutta. Hinnan lasku koskee markkinaa yleisesti ja kaikkia toimialoja. (Alhonsuo ym. 2012, 86; Leppiniemi 2009, 271; Knüpfer & Puttonen 2014, 217.) Sijoitussalkussa tätä riskiä voidaan kuvata termillä *systemaattinen riski*, ja sen määrä sijoitussalkussa on vakio. Tätä riskiä ei voida hajauttaa pois. Systemaattinen riski vaikuttaa koko markkinoihin ja kaikkiin salkun yrityksiin, esimerkiksi inflaatio tai korkomuutokset. (Knüpfer & Puttonen 2014, 148.)

Yritysriski kohdistuu tiettyyn yritykseen, jonka osakkeita omistaa. Yrityksen osakekurssikehitys voi olla paljonkin keskimääräistä huonompi. Hajauttamalla omistuksiaan useisiin eri yhtiöihin ei yhden yhtiön kannattavuuden ja kurssilaskun vaikutus ole liian suuri. (Leppiniemi 2009, 271.) Tällaista riskiä voidaan salkussa kuvata *epäsystemaattiseksi riskiksi*. Mitä enemmän sijoituskohteita salkussa on, sitä pienempi on tämä riski. Tällaisia riskejä voisivat olla kyseisen yrityksen yleisesti huonontuneet talousnäkymät tai johtajan irtisanoutuminen. Riski koskee siis vain yhtä yritystä eikä suoraan vaikuta toisten osakkeiden arvoon. (Knüpfer & Puttonen 2014, 148–149.)

Sijoittamisen riskit

Kun mietitään sijoittamista tilille tai sijoitusinstrumentteihin, esimerkiksi osakkeisiin, puntaroidaan riskinkantokykyä. Sijoitettaessa osakkeisiin riski varojen menettämisestä kasvaa, mutta myös rahoille saatava tuotto-odotus kasvaa. Tilillä riskiä ei ole, mutta ei myöskään positiivista tuottoa alhaisten korkojen aikana. (Anderson 2000, 65.)

Varovaisesti sijoitusriskiä ottava sijoittaja voi valita tappiolta suojatun pääomaturvatun sijoituksen. Pääomaturvatun sijoituksen ainoa riski on liikkeeseenlaskijariski (Järvinen & Parviainen 2011, 56). Mikäli liikkeeseenlaskija menee konkurssiin, ei pääomaturvatustakaan tuotteesta saa välttämättä koko pääomaansa takaisin. Myös muuten erittäin vähäriskiseen korkosijoitukseen voidaan ajatella kuuluvaksi riski, ettei saa osuutta osakekursien nousuista (Leppiniemi 2009, 271).

Rahan arvo muuttuu jatkuvasti ja yleensä heikkenee eli kyse on inflaatiosta. Inflaatiosta suojautumisen keinona voidaan ylimääräiset varat sijoittaa. Sijoittamisesta korvaukseksi

voi saada korkoa tai osinkoa sekä arvonnousua, mikäli sijoitus on tuottoisa. (Leppiniemi 2009, 105.)

Hajautus on tehokas epäsystemaattisen riskin pienentäjä. Hajauttamalla esimerkiksi yhdestä sijoitussalkussa olevasta yrityksestä tulleet tappiot, eivät tunnu niin suurilta, kun salkkua katsoo kokonaisuutena. Hajauttaa voi lisäksi muillakin tavoin kuin ostamalla useita kohteita ja erilaisia sijoitusinstrumentteja. Salkkuunsa voi valita osakemarkkinoilta eri toimialojen yrityksiä ja valikoida yrityksiä ympäri maailmaa. Ajallisella hajautuksella varmistetaan, ettei esimerkiksi osakkeita tule ostettua vain korkeimpaan kurssiin. Ostaen samaa osaketta esimerkiksi kuukausittain, ajoittuvat ostohinnat tasaisesti halvempiin ja kalliimpiin kausiin. Tällöin keskiarvoksi jää myös kurssin keskiarvo. Hajauttaminen ei välttämättä nosta salkun voittoa, mutta heilahtelu vähenee. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 200; Puttonen & Repo 2011, 96–97.)

Keskihajonnalla, joka mittaa sijoituksen tuoton kokonaisvaihtelua voidaan mitata sijoituksen tuotto-odotukseen liittyvää riskiä. Keskihajonta kuvaa, kuinka paljon määrättyllä, esimerkiksi vuoden aikavälillä, tuotto on keskimäärin poikennut pitkän aikavälin keskiarvosta. Korkeampaa tuottoa antaneiden sijoitusten keskihajonnat ovat olleet suurempia kuin pienituottoisten sijoitusten. Saadakseen parempaa tuottoa, pitää kestää suurempaa riskiä. Sijoituksilla haetaan sopivaa riskin ja tuoton yhdistelmää. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2011, 29, 34.)

Riski/tuotto-suhde

Arvopaperimarkkinoiden tasapainomallissa eli Capital Asset Pricing Model:ssa (CAPM) yksittäisen sijoituskohteen hinta määräytyy sen tuottovaatimuksen mukaisesti. Perusidea mallissa on, että riskisen sijoituskohteen tuotto-odotuksen on oltava riskittömämpää kohdetta parempi. Vaadittu tuotto kasvaa riskin kasvaessa. (Niskanen & Niskanen 2013, 189.) Tilitalletuksessa tuotto on taattu, mutta paljon pienempi, kuin ottamalla hieman riskiä esimerkiksi varovaisen yhdistelmärahaston kanssa.

CAPM:n mukaan markkinat ovat tasapainossa silloin, kun sijoituskohteen tuotto-odotus vastaa systemaattista riskiä. Mitä suurempi systemaattinen riski on, sitä suurempi on tuottovaatimus. Epäsystemaattisesta riskistä mallin mukaan ei kuulu saada korvausta, eli tuottovaatimus ei muutu epäsystemaattisen riskin kasvaessa. Arvopaperin tuotto-odo-

tus muodostuu mallin mukaan riskittömän sijoituskohteen tuotosta ja riskilisästä joka sisältää markkinatuoton ja riskittömän tuoton erotuksen sekä arvopaperin systemaattisen riskin. (Niskanen & Niskanen 2013, 190–191, 193.)

3 YRITYSTEN SIJOITTAMINEN PANKIN NÄKÖKULMASTA

3.1 Sääntely ja säädökset sijoitustoiminnassa

Suomessa finanssialan toimijoita valvotaan tarkasti. Se johtuu siitä, että finanssialan yritysten toiminta vaikuttaa koko yhteiskuntaan sekä positiivisesti että negatiivisesti. Yrityksen taloudelliseen tilaan vaikuttavat ne ratkaisut, joita finanssialan yritykset tekevät. Finanssialan valvonnassa tärkeimpiä piirteitä ovat korkealaatuisuus, kustannustehokkuus, neutraalius, uskottavuus ja johdonmukaisuus. (Alhonsuo ym. 2012, 108–109.)

Rahoitusmarkkinoiden toimintaa valvoo Suomessa muutama viranomaistaho. Näitä ovat Valtiovarainministeriö, Suomen Pankki, Finanssivalvonta sekä yleisellä tasolla Euroopan Keskuspankin valvontaneuvosto. (Alhonsuo ym. 2012, 107, Valtiovarainministeriö 2017a.)

Yksi Valtiovarainministeriön tehtävistä on ylläpitää rahoitusmarkkinoiden vakautta. Sillä se varmistaa, että Suomen rahoitusmarkkinoita koskeva lainsäädäntö on toimiva ja se edistää rahoitusmarkkinoiden vakaata toimintaa. Tehtäviin kuuluu seurata rahoitusmarkkinoita ja osallistua myös kansainvälisesti rahoitusmarkkinoita koskevan sääntelyn ja toiminnan valmisteluun. Lisäksi Valtiovarainministeriö sääntelee pankkisektoria. (Alhonsuo ym. 2012, 107; Valtiovarainministeriö 2017b.)

Suomen keskuspankki on nimeltään Suomen Pankki. Se on kansallinen rahaviranomainen sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja eurojärjestelmän jäsen. Tekemällä perusteellista vakausanalyysia sekä ylläpitämällä kriisinhallintavalmiuksia Suomen Pankki pyrkii turvaamaan rahoitusmarkkinoiden vakautta ja tehokkuutta. Ajantasainen tieto pankkijärjestelmän ja finanssimarkkinoiden tilasta ja niiden infrastruktuurin toimivuudesta on osa tätä kriisinhallinta valmiutta. Suomen Pankki vastaa rahapolitiikasta osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää sekä rahoitusjärjestelmän yleisvalvonnasta ja makrovalvonnasta. (Alhonsuo ym. 2012, 107; Suomen Pankki 2017.)

Finanssivalvonta (Fiva) on rahoitus- ja vakuutusvalvontaviranomainen. Se valvoo muun muassa pankkeja sijoituspalveluyrityksiä, rahastoyhtiöitä ja pörssiä. Suoraan Fivan valvonnassa ovat pienemmät suomalaiset pankit, jotka eivät ole suoraan EKP:n valvon-

nassa. (Alhonsuo ym. 2012, 109, 114; Valtiovarainministeriö 2017a.) Tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakaa toiminta sekä yleisen luottamuksen säilyminen (Laki Finanssivalvonnasta 19.12.2008/878, 1. luvun 1. §). Finanssivalvonta voi laissa tai asetuksessa määritellyn valtuutuksen perusteella antaa alalla toimivia osapuolia sitovia määräyksiä (Alhonsuo ym. 2012, 109, 114; Valtiovarainministeriö 2017a).

Pankkisektorin sääntelyä on yhdenmukaistettu paljon EU:n tasolla. EU:ssa pyritään yhtenäiseen pankkisektoriin, jossa on yhtenäiset säännöt ja valvonta. Pankkien valvonta on keskitetty Euroopan keskuspankin (EKP) yhteydessä toimivalle valvontaneuvostolle. Suurimmat finanssialantoimijat ovat suoraan EKP:n valvonnassa, joista Suomessa toimivat Nordea Pankki Suomi Oyj, OP Ryhmä, Danske Bank Oyj sekä Kuntarahoitus Oyj. EKP:n yhtenäisen valvonnan tavoitteena on varmistaa Euroopan pankkijärjestelmän vakavaraisuus ja turvallisuus, vahvistaa rahoitusmarkkinoiden yhtenäisyyttä ja vakautta sekä varmistaa pankkien yhdenmukainen valvonta. (Euroopan Keskuspankki 2017; Valtiovarainministeriö 2017a; Valtiovarainministeriö 2017b.)

Suomessa toimivien pankkien, vakuutus- ja rahoitusyhtiöiden, arvopaperinvälittäjien, sijoitusrahastoyhtiöiden sekä finanssialan työnantajien edustajana toimii Finanssialan Keskusliitto (FK). Sen tavoitteena on hyvän toimintaympäristön, toimivien finanssimarkkinoiden ja tehokkaan maksujenvälitysjärjestelmän turvaaminen jäsenyhtiöilleen. (Alhonsuo ym. 2012, 110.) Finanssialan Keskusliitto ottaa kantaa lakeihin ja ehdotuksiin antaen virallisia lausuntoja (Finanssialan Keskusliitto ry 2016).

Euroopan unionin tärkeä lainsäädäntöelin ja päätöksentekijä on Euroopan unionin neuvosto. Se säätää jäsenvaltioita ja niissä toimivia yrityksiä sekä kansalaisia sääteleviä normeja. Se laatii lisäksi esimerkiksi työllisyyspolitiikalle suuntaviivat. (Alhonsuo ym. 2012, 115; Euroopan unionin neuvosto 2014.)

Lait säätävät Suomessa eduskunta valtioneuvoston esityksestä. Lakien lisäykseksi eduskunta tai viranomaiset antavat sitovia asetuksia ja määräyksiä, esimerkiksi valtiovarainministeriön antamat asetukset arvopaperimarkkinalakiin. Finanssitoiminnassa on paljon erityislainsäädäntöä, jonka lisäksi noudatettaviksi tulee yleisiä oikeusnormeja, jotka koskevat esimerkiksi markkinointia, omistusoikeudenkirjaamista tai kilpailun edistämistä. (Alhonsuo ym. 2012, 114, 116.)

Finanssialalla noudatetaan lakien ja muiden viranomaismääräyksiensä ohella hyviä tapoja. Hyvän tavan määrittelyjä voidaan soveltaa esimerkiksi, kun lakia ei voi tulkita yksiselit-

teisesti tai se on jäänyt jälkeen markkinakehityksestä. Hyvän tavan määritelmässä keskeistä on se, miten yhtiöiden pitäisi menetellä ja mitkä ovat kohtuullisena ja oikeana pidettäviä menettelytapoja. (Alhonsuo ym. 2012, 129.)

Finanssialan keskusliitto on määritellyt hyvän pankkitavan ohjeet. Se sisältää sääntöjä, jotka koskevat asiakkaan ja pankin välistä suhdetta, sekä pankkien toimintatapojen periaatteita. Esimerkkejä hyvästä tavasta ovat, että pankki tuntee asiakkaansa ja hänen taloudellisen tilansa ja kertoo hänelle riittävässä määrin tietoja hänelle tarjottavista palveluista. Sijoituspalveluissa tulee kiinnittää huomiota tallettajan aseman turvaamisen sekä hoitaa saamaansa omaisuutta huolellisesti ja sopimuksen mukaisesti. (Alhonsuo ym. 2012, 129–130.) Noudattamalla hyvää pankkitapaa edistetään pankkitoiminnan luottavuutta ja toimivuutta (Finanssialan Keskusliitto ry 2015).

Arvopaperikaupan hyvä tapa pohjautuu arvopaperimarkkinalakiin. Hyvään tapaan kuuluu sijoittajien tasa-arvoisuus, kaupankäynnin puolueettomuus sekä kaupankäynnin julkisuuden lisääminen. Hyvän tavan mukaisesti arvopaperinvälittäjän on toimittava rehellisesti, puolueettomasti, ammattitaitoisesti ja huolellisesti tavoitellen asiakkaiden etua. (Alhonsuo ym. 2012, 131.) Arvopaperimarkkinalaissa kielletään hyvän tavan vastainen menettely (Arvopaperimarkkinalaki 14.12.2012/746, 1. luvun 2. §).

Arvopaperimarkkinat ovat tarkasti lailla säädellyt. Säätelystä pyritään lisäämään sijoittajien luottamusta koskien markkinoiden tehokkuutta, puolueettomuutta ja toimivuutta. Arvopaperimarkkinalaki on säädetty 1989 ja sen lisäksi on olemassa asetuksia sekä valtiovarainministeriön päätöksiä. Muita määräyksiä löytyy muun muassa osakeyhtiölaista sekä Helsingin pörssin ohjesäännöistä (Martikainen & Martikainen 2009, 162).

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä vaikuttaa pankin jokapäiväiseen toimintaan. Pankki on ilmoitusvelvollinen epäillessään rahanpesua tai terrorismin rahoittamista. Ilmoitusvelvollisuus edellyttää, että pankki tuntee asiakkaansa. Asiakkaan tuntemiseen sisältyy oikean henkilöllisyyden varmistaminen sekä asiakkaan liiketoiminnan taustojen tunteminen. Yritysassiakkaan kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että pankin on tunnistettava yritysasiakkaiden tosiasialliset edunsaajat ja tarvittaessa myös todennettava ne. Yritysasiakkaiden omistussuhteet on selvitettävä ja tunnistettava ne henkilöt, joilla on suuri äänivalta yrityksessä. Asiakkaan tuntemistiedot dokumentoidaan ja arkistoidaan sekä asiakassuhteita seurataan. (Alhonsuo ym. 2012, 136–137.) Mikäli riittäviä tietoja asiakkaan tuntemisesta ei ole, ei asiakassuhdetta saa edes

perustaa (Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä 18.7.2008/503, 2. luvun 6. §).

3.2 Sijoituspalvelut ja -neuvonta

Sijoituspalvelut

Erilaisia sijoituspalveluita ovat toimeksiantojen välittäminen ja toteuttaminen, kaupankäynti omaan lukuun, omaisuudenhoito, sijoitusneuvonta, liikkeeseenlaskun takaaminen ja järjestäminen sekä monenkeskisen kaupankäynnin järjestäminen. Kaikkien näiden palveluiden tarjoamiseen yksin tai yhdessä tarvitaan toimilupa. (Alhonsuo ym. 2012, 282; Finanssivalvonta 2015.)

Toimeksiantojen välittämisessä asiakas antaa rahoitusvälinettä koskevan osto-, myynti- tai merkintätoimeksiannon pankille. Pankki välittää toimeksiannon eteenpäin, esimerkiksi pörssivälittäjälle toteuttamista varten. Yleensä pankki toimeksiannon vastaanottajana ei toteuta toimeksiantoa itse vaan välittää sen edelleen. (Alhonsuo ym. 2012, 282.)

Toimeksiannon toteuttamisessa pankki ostaa tai myy asiakkaan lukuun tietyn rahoitusvälineen, tyypillisesti markkinapaikalla kuten pörssissä. Lopputuloksena syntyy kauppa. (Alhonsuo ym. 2012, 282.)

Kaupankäynnissä omaan lukuun pankki ostaa tai myy rahoitusvälineitä omaan sijoitus-salkkuunsa. Osakkeita voidaan ostaa väliaikaisesti ja tarjota niitä sitten asiakkaille. (Alhonsuo ym. 2012, 282.)

Omaisuudenhoidossa asiakas antaa sijoittamista koskevan päätösvallan pankille tehdyn sopimuksen nojalla. Päätösvalta voidaan antaa osittain, jolloin omaisuudenhoito on konsultatiivista tai kokonaan täydellä valtakirjalla. Omaisuudenhoitaja tekee arvopaperisalkkua koskevat päätökset sijoitusstrategian mukaisesti asiakkaan puolesta. (Alhonsuo ym. 2012, 283, 293; Puttonen & Repo 2011, 76.)

Sijoitusneuvonnassa asiakkaalle annetaan yksilöllinen suositus tiettyä rahoitusvälinettä koskevaksi liiketoimeksi. Sijoitusneuvonnassa huomioidaan asiakkaan yksilölliset tarpeet kuten riskinsietokyky ja sijoituksen tavoitteet. Sijoitusneuvonnassa suosituksen kohde on yksilöity, joten yleinen suositus esimerkiksi jonkun toimialan yritysten osakkeiden ostamiseksi ei ole sijoitusneuvontaa. Myöskään yleisesti erilaisten tuotteiden esittely

ei ole sijoitusneuvontaa, vaikka asiakas päättäisi lopuksi antaa toimeksiannon jonkin rahoitusvälineen ostamiseksi. Sijoitusneuvonta voi tapahtua asiakkaan pyynnöstä tai pankin aloitteesta. Sijoitusneuvonnasta ei tarvitse tehdä kirjallista sopimusta tai ottaa maksua. (Alhonsuo ym. 2012, 123, 283, 293; Finanssivalvonta 2014.)

Liikkeeseenlaskun takaamisella rahoitusvälineen liikkeeseenlaskun yhteydessä pankki antaa sitoumuksen siitä, että kaikki liikkeeseen lasketut rahoitusvälineet tulevat merkityiksi. Pankki voi merkitä itse kaikki liikkeeseen lasketut rahoitusvälineet ja myydä niitä edelleen tai merkitä vain ne, joita ulkopuoliset sijoittajat eivät merkinneet. Liikkeeseenlaskun järjestämisessä merkintäsitoumusta ei anneta. (Alhonsuo ym. 2012, 283–284.)

Monenkeskisen kaupankäynnin järjestämisessä mahdollistetaan vaihtoehtoinen markkinapaikka. Kaupankäynnin kohteena on yleensä listaamattomia yrityksiä. (Alhonsuo ym. 2012, 284.)

Kolmannelle osapuolelle maksettavia tai heiltä saatavia maksuja eli kannustimia saa käyttää sijoituspalveluiden tarjonnassa, mikäli ne ovat asiakkaan edun mukaisia. Nämä voivat olla esimerkiksi palkkioita pörssivälittäjältä, joita pankki saa välittäessään toimeksiantoja pörssivälittäjälle toteutettaviksi. Näistä tulee myös kertoa asiakkaalle ennen sijoituspalvelun tarjoamista. (Alhonsuo ym. 2012, 291.)

Sijoitusneuvonta

Ennen sijoitusneuvon antamista tulee käydä läpi useita velvollisuuksia. Näiden mukaan sijoituspalveluprosessi voidaan jakaa myös kuuteen eri vaiheeseen. Vaiheita ovat: asiakkaan tunteminen, asiakkaan luokittelu, tiedonantovelvollisuus, selonottovelvollisuus, sopimus sekä asiakasraportointi. (Alhonsuo ym. 2012, 63, 277–278.)

Pankin tulee ensin tuntea asiakas ja asiakkaan sijoittajakuva. Yritysassiakkaan toiminta ja taustat tulee tuntea niin laajasti, kuin asiakassuhde edellyttää. Tärkeää on tuntea myös asiakkaan perusteet sijoituspalvelun käyttämiselle. Asiakkaiden huolellista tuntemista vaatii laki sekä vain siten yritykselle voidaan tarjota sopivimmat palvelut. (Alhonsuo ym. 2012, 63, 277–278.)

Asiakkaan tuntemisen jälkeen asiakas luokitellaan ammattimaiseksi tai ei-ammattimaiseksi asiakkaaksi. Luokittelu kuvaa asiakkaan tietoa ja kokemusta sijoituspalvelusta ja -tuotteista. Sijoittajan suoja on myös eritasoinen luokittelun perusteella. Luokittelu voi

myös vaihdella saman asiakkaan kohdalla koskien eri tuotteita ja palveluita. Ei-ammattimaisiksi asiakkaiksi luokitellaan yleensä yksityishenkilöt, pienet yhtiöt, yhdistykset ja seurakunnat. Suuret yhtiöt ovat taas useimmiten ammattimaisia asiakkaita. Ei-ammattimaisia asiakkaita suojaa muun muassa tiedonanto- ja selonottovelvollisuus. Lisäksi he kuuluvat Sijoittajien korvausrahaston piiriin. (Alhonsuo ym. 2012, 278, 284–285; Finanssivalvonta 2012b.)

Ammattimaisella asiakkaalla on kokemusta, tietämystä ja asiantuntemusta itsenäisen sijoituspäätöksen tekemiseen ja päätöksen riskien arviointiin. Ammatillisina asiakkaina suoraan voidaan pitää rahoitusmarkkinoilla toimiluvan nojalla toimivia suuryrityksiä, keskuspankkeja, julkisyhteisöjä ja yhteisösijoittajia. (Alhonsuo ym. 2012, 285–286.) Suuryritykset ovat ammattimaisia asiakkaita, mikäli viimeksi laaditun tilinpäätöksen mukaan vähintään kaksi seuraavista ehdoista täyttyvät: taseen loppusumma vähintään 20 miljoonaa euroa, liikevaihto vähintään 40 miljoonaa euroa tai omat varat vähintään 2 miljoonaa euroa (Sijoituspalvelulaki 14.12.2012/747, 1. luvun 18. §).

Kolmanneksi tulee täyttää tiedonantovelvollisuus. Tiedonantovelvollisuus kattaa sekä yleisen tason, että koskien juuri kyseessä olevalle asiakkaalle tarjottavaa sijoitustuotetta. Tietoja tulee antaa yksityiskohtaisesti ja tasapuolisesti tarjottavista tuotteista ja niiden riskeistä niin, että asiakas voi tehdä perustellun päätöksen sopimuksen tekemisestä ja valittavista sijoitustuotteista. (Alhonsuo ym. 2012, 278.)

Yleiseen tiedonantovelvollisuuteen ei-ammattimaisille asiakkaille kuuluvat annettavat tiedot pankista ja sen tarjoamista palveluista, palvelun kohteena olevista arvopapereista ja niiden riskeistä, ehdotetuista sijoitusstrategioista ja niiden riskeistä, missä toimeksiantoja toteutetaan, asiakasvarojen säilyttämisestä ja palveluun liittyvistä kuluista ja palkkioista. Tiedot on annettava hyvissä ajoin, niin että asiakas ehtii perehtyä niihin. (Sijoituspalvelulaki 14.12.2012/747, 10. luvun 5. §.) Tämä ei kuitenkaan estä sopimuksen tekemistä samassa tapaamisessa, kuin tiedot on annettu. Ammattimainen asiakas tietää enemmän ja silloin tiedonantovelvollisuuden täyttämiseen riittää yleiskuvaus palvelun kohteena olevien rahoitusvälineiden luonteesta ja riskeistä, jos se on asiakkaan kokemustausta huomioon ottaen asianmukaista. Tiedot on annettava pysyvällä tavalla. (Alhonsuo ym. 2012, 289–290; Finanssivalvonta 2012d.)

Neljäntenä vaiheena on selonottovelvollisuus. Tarkoituksena on kerätä asiakkaasta tietoja, joiden avulla voidaan suositella juuri asiakkaalle sopivia sijoitustuotteita ja -palveluita. Tässä kyseltävät tiedot koskevat enemmän itse sijoittamista, kun taas asiakkaan

tuntemiskohdassa kerätyt tiedot koskivat asiakkaan taustoja. Esimerkiksi selonottovelvollisuudessa tulee ottaa selville asiakkaan sijoituskokemus ja -tietämys. Selonottovelvollisuudesta voidaan käyttää myös nimityksiä soveltuvuus- ja asianmukaisuusarviointi riippuen tarjottavasta sijoituspalvelusta. (Alhonsuo ym. 2012, 278–279, 293; Finanssivalvonta 2012c.)

Soveltuvuusarvioinnista on kysymys, kun asiakkaalle tarjotaan omaisuudenhoitoa tai sijoitusneuvontaa. Soveltuvuusarvioinnissa selvitetään riittävät tiedot asiakkaan taloudellisesta asemasta, kyseistä sijoituspalvelua tai rahoitusvälinettä koskevasta kokemuksesta ja tietämyksestä sekä sijoitustavoitteista. Näin voidaan suositella asiakkaalle soveltuvia ratkaisuja ja olla varmistua siitä, että suositeltu liiketoimi vastaa asiakkaan tavoitteita ja asiakas on kykenevä kantamaan siihen liittyvät riskit. (Alhonsuo ym. 2012, 293–294; Finanssivalvonta 2012c.)

Asianmukaisuusarviointi tehdään, kun tarjotaan ei-ammattimaiselle asiakkaalle muuta sijoituspalvelua kuin omaisuudenhoitoa tai sijoitusneuvontaa, esimerkiksi arvopaperitoimeksiannon välittämistä. Tällöin tilanteeseen ei liity asiakkaalle yksilöllisesti annettua neuvontaa. Sijoituspalvelutuotteita voidaan kuitenkin esitellä yleisesti. Tällöin selvitetään asiakkaalta hänen tietonsa kyseessä olevasta sijoituspalvelusta koskevasta sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä. Siten arvioidaan sijoituspalvelun sopivuus asiakkaalle. Mikäli asiakas ei suostu kertomaan arviointiin tarvittavia tietoja ja haluaa antaa toimeksiannon siitä huolimatta, ei asiakas voi varmistua siitä, että sijoituspalvelu katsotaan hänelle sopivaksi. Samaan lopputulokseen päästään myös silloin, kun asiakas haluaa jättää toimeksiannon siitä huolimatta, että asianmukaisuusarvioinnin jälkeen hänelle on ilmoitettu, ettei sijoituspalvelu välttämättä sovi hänelle. (Alhonsuo ym. 2012, 294–295; Finanssivalvonta 2012c.)

Selonottovelvollisuutta ei ole, mikäli toimeksianto tapahtuu asiakkaan aloitteesta ja se liittyy yksinkertaisiin rahoitusvälineisiin. Asiakkaalle on kuitenkin ilmoitettava, ettei pankki ole velvollinen arvioimaan sijoituspalvelun soveltuvuutta asiakkaalle. Asiakkaan aloitteeksi voidaan katsoa kaikki yleisen tiedon perusteella tapahtunut yhteydenotto. Mikäli asiakkaalle on lähetetty henkilökohtaisesti viestejä tai käyty keskusteluja, ei toimeksianto tapahdu asiakkaan aloitteesta. (Alhonsuo ym. 2012, 295–296; Finanssivalvonta 2012c.)

Kun sijoituspalvelun tarjoamisesta päätetään ei-ammattimaisen asiakkaan kanssa, tehdään kirjallinen sopimus. Sopimuksessa ilmenee sijoituspalvelun pääasiallinen sisältö sekä yleiset ehdot koskien osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia. Sopimusta ei tarvitse

tehdä kirjallisesti ammattimaisen asiakkaan kanssa. (Alhonsuo ym. 2012, 279; Sijoituspalvelulaki 14.12.2012/747, 10. luvun 3. §.)

Viimeisenä vaiheena on asiakasraportointi. Tämä on periaatteessa jatkoa tiedonantovelvollisuudelle asiakassuhteen aikana. Asiakkaan tulee voida raportoinnin avulla seurata palveluntarjoajan asiakkaan lukuun suoritetuista liiketoimista ja niiden kustannuksista sekä palveluntarjoajan hallussa olevasta asiakkaan rahavaroista tai muusta omaisuudesta. (Alhonsuo ym. 2012, 279.) Raportoinnilla asiakas voi seurata toimien asianmukaisuutta oikea-aikaisesti (Finanssivalvonta 2012a).

3.3 Sijoitustuotteet

Rahoitusvälineisiin kuuluvat arvopaperit ja johdannaissopimukset. Yksinkertaisia rahoitusvälineitä ovat pörssiosakkeet, joukkovelkakirjalainat ja rahasto-osuudet. Muita rahoitusvälineitä ovat optio-oikeudet, warrantit, listaamattomat osakkeet, vaihtovelkakirjalainat sekä johdannaiset, kuten optiot, termiinit ja futuurit. Rahoitusvälineiden lisäksi muita sijoituskohteita ovat talletukset, sijoitussidonnaiset vakuutukset sekä eläkesäästämisen tuotteet. (Alhonsuo ym. 2012, 123, 297, 299.)

Osake on osuus osakeyhtiöstä. Osakkeenomistajan ei tarvitse vastata henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista. Osakelajista riippuen osakkeenomistajalla on oikeus äänestää yhtiökokouksissa ja/tai oikeus yhtiön jakamaan osinkoon. Noteeratuilla osakkeilla käydään kauppaa julkisesti pörssissä tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä, noteeraamattomilla osakkeilla ei. Osakkeisiin liittyviä riskejä ovat osakeriski liittyen osakkeen hinnanvaihteluun, likviditeettiriski, yritysrisi, poliittinen riski, valuutariski ja markkinariski. Osakkeita säilytetään arvo-osuustilillä. Arvopaperin välittäjänä yritykselle toimii esimerkiksi pankki. (Alhonsuo ym. 2012, 163, 303–304.)

Joukkovelkakirjalainat ovat yritysten, valtion, kuntien tai muiden yhteisöjen liikkeelle laskemia, joilla edellä mainitut tahot voivat ottaa lainaa sijoittajilta. Joukkovelkakirjalainat ovat pitkäkestoisia, vähintään vuoden mittaisia. (Alhonsuo ym. 2012, 301–302, Kallunki ym. 2011, 98–99.) Joukkovelkakirjalainoissa on tärkeä kiinnittää huomiota lainan ehtoihin, esimerkiksi takaisinmaksuun ja tuottoon. Muita huomionarvoisia seikkoja ovat riski, kustannukset, liikkeeseenlaskija, laina-aika sekä likviditeetti, miten helposti lainan saa

esimerkiksi jälleen myytyä. Joukkovelkakirjalainojen keskeisimpiä riskejä ovat liikkeenlaskija-, korko-, inflaatio-, valuuttakurssi- ja myyntitappioriski. (Alhonsuo ym. 2012, 301–302.)

Erilaisia muunnoksia joukkovelkakirjalainoista on monia. Vaihtovelkakirjalainassa joukkovelkakirjalainaan liittyy oikeus vaihtaa vaihtovelkakirjalaina kokonaan tai osittain lainan liikkeeseen laskeneen yhtiön osakkeisiin. Optiolainassa velkakirjan lisäksi on oikeus merkitä yhtiön osakkeita ennalta määrättyyn hintaan ja määrättyä aikana. Strukturoitu joukkovelkakirjalaina on laina, jossa tuoton määräytyminen riippuu ennalta määrätyn kohde-etuuden arvon kehitymisestä. Indeksilainassa tuotto on ainakin osittain sidottu jonkin viite-indeksin kehitykseen laina-aikana. Debentuuriksi joukkovelkakirjalainaa kutsutaan, jos sen etuoikeus on liikkeenlaskijan muita sitoumuksia huonompi. (Alhonsuo ym. 2012, 301–302.)

Warrantteja laskevat liikkeelle luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset. Kohde-etuutena myös warrantteissa ovat jonkun yhtiön osakkeet. (Alhonsuo ym. 2012, 281.) Warrantti oikeuttaa merkitsemään tietyn yhtiön osakkeita ennalta sovitun ajan kuluessa (Kallunki ym. 2011, 120).

Johdannaissopimusten kohde-etuutena voi olla osakkeiden lisäksi muut arvopaperit, rahoitusmarkkinoihin liittyvä indeksi tai muu tunnusluku, hyödyke tai toinen johdannaissopimus. Johdannaisen arvo määräytyy kohde-etuuden arvon perusteella. (Alhonsuo ym. 2012, 281; Kallunki ym. 2011, 117.)

Talletus tilille on perinteisin säästämisen ratkaisu. Talletukset kuuluvat Talletussuojarahaston piiriin aina sataantuhanteen euroon asti yhdessä pankissa. Säästämisen tilejä ei ole yleensä tarkoitettu päivittäisten raha-asioiden hoitoon ja tileissä voi olla esimerkiksi vuosittaisia nostorajoituksia. Talletustilejä on myös määräaikaista, jolloin varoja ei saa käyttöönsä ennen määräajan päättymistä. Talletuksissa olennaisinta on tilin korko ja koron rakenne. Strukturoidussa talletuksessa korko on sidoksissa kohde-etuuteen esimerkiksi osakekoriin. (Alhonsuo ym. 2012, 299–300.)

Sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa ”vakuutuskuoren” alla on useita rahastoja. Rahastoja voi joissain vakuutuksissa vaihdella kesken vakuutussopimuksen ilman erillisiä kuluja. Vakuutuksenottaja voi itse päättää mihin rahastoihin hänen varansa sijoitetaan. Vakuutuksen tuotto määräytyy sen sisällä olevien rahastojen kehityksestä. Vakuutuksiin voi liittyä myös henkivakuutus, jolloin vakuutussopimuksessa määritelty edunsaaja, joka saa vakuutuksen säästöt vakuutuksenottajan kuoltua. (Alhonsuo ym. 2012, 307–308.)

Sijoituskohteen valinnassa huomioidaan sijoitettavien varojen määrä, sekä tähtäin, kuinka pitkän ajan varat voivat olla kiinni sijoituskohteessa. Markkinoilta valitaan sijoituskohte, joka vastaa näitä ominaisuuksia. Kohteen tulee olla myös riskiprofiililtaan sopiva yrityksen tavoitteisiin. Sijoituksilla pelkän lisätuoton hakemisen lisäksi yritys voi suojautua korko- tai valuuttariskiltä. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 62.)

Joskus yritys voi sijoittaa myös suoraan toiseen yritykseen. Toiseen yritykseen suoraan sijoittamisella on tarkoituksena saada määräysvaltaa sijoituskohteena olevasta yrityksestä. Yritysten välille luodaan pysyvä taloudellinen suhde. Sijoittajan tarkoitus on edistää omaa liiketoimintansa esimerkiksi saamalla itselleen hankintakanavan. (Leppiniemi 2009, 120.)

Eettinen sijoittaminen voi kohdistua mihin sijoitustuotteeseen tahansa. Siinä valitaan esimerkiksi osakkeita yrityksistä, jotka toimivat eettisten periaatteiden mukaisesti. (Leppiniemi 2009, 220.)

Sijoitusrahastot

Sijoitusrahaston omistavat sijoittajat yhdessä. Siitä ostetaan rahasto-osuuksia. Sijoittaja omistaa rahastosta ostamiaan osuuksia vastaavan määrän. Rahasto-osuuksien lukumäärä muuttuu sitä mukaan, kun sijoittaja liittyy tai poistuu. Sijoitusrahasto jakaa tuotto- tai kasvuosuuksia. Tuotto-osuuden sijoittaja saa jaettaessa itselleen yleensä vuosittain, kasvuosuus kasvattaa sijoittajan omistamien osuuksien arvoa. (Leppiniemi 2009, 148–149.)

Rahastoissa omaisuutta hoidetaan aktiivisesti. Rahastoyhtiö, joka hoitaa rahastoa, sijoittaa rahaston varat useisiin eri arvopapereihin, joista muodostuu rahasto. Rahastoista voi yleensä nostaa varojaan silloin kun niitä tarvitsee. Rahat ovat tilillä jopa seuraavana päivänä. (Alhonsuo ym. 2012, 165.)

Rahasto-osuuksia myytäessä asiakkaalle on tärkeä selvittää rahastoesitettä ja avaintietoesitettä apuna käyttäen olennaiset ja riittävät tiedot. Näitä ovat sijoituspolitiikka, tuotto-odotus, sijoituskohteet, riskit, rahaston hallinto, perittävät palkkiot, vähimmäissijoituksen määrä, raportointi ja verotukseen liittyvät keskeisimmät asiat. (Alhonsuo ym. 2012, 307.)

Sijoitusrahastoilla on säännöt, joista selviää sijoitustoiminnan tavoitteet ja mahdolliset rajoitukset. (Alhonsuo ym. 2012, 305.) Rahaston tavoitteena voi olla markkinoiden yleisen indeksin seurailu tai se voi hakea selvästi korkeampaa tuottoa. Se voi sijoittaa esimerkiksi vain yhteen toimialaan tai maantieteelliseen osaan tai valita sijoituskohteensa vastuullisuuden perusteella. Rahastoa valittaessa kannattaa huomiota kiinnittää sekä rahaston kuluihin, että sen sisältämään riskiin. (Leppiniemi 2009, 151.)

Sijoitusrahasto voi periä sijoittajilta palkkion osuuksia ostettaessa sekä osuuksia lunastettaessa. Lisäksi rahastossa voi olla vuotuinen prosentuaalinen hoitopalkkio sekä säilytyspalkkio. (Leppiniemi 2009, 150; Alhonsuo ym. 2012, 306.)

Jokaisesta rahastosta on julkaistava rahastoesite, josta löytyy olennaiset tiedot rahastosta. Olennaisia tietoja ovat rahaston säännöt, toiminnan tavoitteet, tiedot rahastoa hallinnoivasta rahastoyhtiöstä ja säilytyksestä. Lisäksi asiakkaalle on annettava rahastosta avaintietoesite. Avaintietoesitteessä on keskeisiä tietoja, muun muassa mistä rahastoesite ja vuosikertomus löytyvät. (Alhonsuo ym. 2012, 306–307.)

Sijoitusrahastoja voi luokitella monella tapaa. Yksi tyyli on jakaa ne sijoituskohteidensa perusteella: lyhyen ja pitkän koron rahastot, osakerahastot, yhdistelmärahastot, erikoisrahastot sekä vipurahastot. Lyhyen koron rahasto sijoittaa korkoa tuottaviin alle vuoden kestoisiin arvopapereihin, kun taas pitkän koron rahastot sijoittavat yli vuoden kestäviin korkoa tuottaviin arvopapereihin. Puhtaat osakerahastot sijoittavat vain suoriin osakkeisiin. Rahasto voi olla valinnut sijoittavansa vain esimerkiksi eurooppalaisiin tai afrikkalaisiin osakkeisiin tai sitten koko maailmaan. Yhdistelmärahastot yhdistelevät erilaisia arvopapereita ja voivat sisältää sekä osakkeita että korkotuotteita. Osakkeiden ja korkotuotteiden suhde voi vaihdella yhdistelmärahastoissa, jolloin riski ja tuotto-odotuskin vaihtelevat. Erikoisrahastot voivat edellisten lisäksi sijoittaa myös muihin rahastoihin. Vipurahastot sijoittavat osakkeiden ja korkotuotteiden lisäksi myös johdannaisiin. Johdannaisilla voidaan suojata salkkua sekä tavoitella suurempaa voittoa. (Alhonsuo ym. 2012, 165, 305 & Leppiniemi 2009, 149.)

Rahastoja voidaan luokitella myös sijoituskohteen valinnan mukaan, esimerkiksi raaka-ainerahastoihin ja indeksirahastoihin. Pörssissä listattu rahasto on nimeltään ETF. Useimmiten ne ovat indeksirahastoja. Näillä rahasto-osuuksilla käydään pörssissä kauppaa samalla tavalla kuin osakkeilla. (Alhonsuo ym. 2012, 305–306.)

Strukturoidut tuotteet

Strukturoituja tuotteita on monenlaisia ja niitä voidaan muokata juoksuajan, riskitason tai tuotteen kohde-etuuden mukaan. (Järvinen & Parviainen 2011, 28.) Strukturoiduissa tuotteissa on erilaisia vaihtoehtoja niin riskin kaihtajille kuin riskinottajillekin. (Järvinen & Parviainen 2011, 101.) Strukturoiduissa tuotteissa on sekä pääomaturvattuja että -turvaamattomia vaihtoehtoja. Esimerkkejä strukturoiduista tuotteista ovat käänteisvaihtovelkakirjalaina, pääomaturvattu indeksilaina, korkoporras- ja korkoputkilaina, autocall, CDO-laina, valuuttakurssisuojaoptio, rajaoptio ja salkkuvakuutus. Myös esimerkiksi indeksilainassa voi olla mukana valuuttakurssisuojaoptio, jos kohde-etuusindeksi ei ole euromääräinen. (Järvinen & Parviainen 2011, 147, 150–151, 155–156, 165, 167, 173.)

Pääomaturvatussijoittamisessa tavoitellaan sijoitetun pääoman turvaamista ja vastasitten tuottoa. Pääomaturvattuihin joukkolainoihin sisältyy pääomatappion riski, mikäli sijoituksen myy kesken juoksuajan. (Järvinen & Parviainen 2011, 53.) Pääomaturvattua joukkolainaa voidaan merkitä myös ylikurssiin, jolloin ylikurssin osuus on suurin mahdollinen tappio. Pääomaturvattu sijoittaminen sopii sijoittajalle silloin, jos ei halua menettää varojaan, eikä sijoittaja omaa juurikaan näkemystä kohdemarkkinan kehityksestä (Järvinen & Parviainen 2011, 65).

Strukturoidut tuotteet ovat yleensä passiivisia, verrattuna esimerkiksi aktiiviseen rahastoon, jossa kauppaa käydään usein ja rahastosalkun sisältöä vaihdetaan. Tämä antaa strukturoiduille tuotteille usein kevyemmän kulurakenteen. (Järvinen & Parviainen 2011, 193.)

3.4 Portfolioteoria

Valitut sijoitustuotteet muodostavat sijoitussalkun eli sijoitusportfolion. Salkkuun voidaan yhdistellä kaikenlaisia sijoitustuotteita, niin osakkeita, joukkovelkakirjoja kuin kiinteistöjäkin. Portfolion odotettu tuotto lasketaan yksittäisten sijoituskohteiden odotettujen tuottojen keskiarvosta. Suhteellisesti suuremman osuuden omaava sijoituskohteet painotetaan keskiarvossa pienempää kohdetta enemmän. Tuoton lisäksi portfolion riskiä voidaan matemaattisesti laskea, laskemalla koko portfolion tuoton standardipoikkeama

sekä kovarianssi, joka kuvaa portfoliossa sijoituskohteiden tuottojen yhteisvaihtelua. (Niskanen & Niskanen 2013, 171–172.)

Salkkua hajautetaan ottamalla useampia erilaisia sijoitustuotteita tai vaikka vain erilaisia osakkeita salkkuun mukaan. Mitä suurempi salkku on, sitä vähemmän on merkitystä yhden sijoituskohteen tuoton standardipoikkeamalla. (Niskanen & Niskanen 2013, 176.) Salkun standardipoikkeama laskee nopeasti otettaessa lisää sijoituskohteita salkkuun. Noin 10–15 sijoituskohteen jälkeen lasku alkaa olla vähäistä. Pienellä rahamäärällä hajauttaminen käy helpoiten sijoittamalla jo valmiiksi hajautettuun portfolioon eli sijoitusrastoon. Systemaattinen riski on salkusta se osa tuoton standardipoikkeamaa, jota ei voida hajauttaa pois. (Niskanen & Niskanen 2013, 187–188, 190.)

4 SIOITUSTUTKIMUS YRITYKSILLE JA PANKIN TOIMIHENKILÖILLE

Kuluttajien sijoittamisesta on tehty lukuisia kirjoja ja tutkimuksia ja aihetta on tarkasteltu monesta näkökulmasta. Sen sijaan yritysten sijoittaminen on jäänyt huomattavasti vähemmälle. Tutkimuksiakaan aiheesta ei ole juurikaan tehty.

Yritysten mahdollisuus sijoittamiseen lähtee onnistuneesta kassanhallinnasta. Kassassa tulee olla riittävästi varoja laskujen maksamiseen. Yllättävän tilanteen varalta on hyvä olla myös normaaleja kuluja enemmän likvidejä varoja. (Inc. 2017.) Näille voisi kuitenkin hakea parempaa tuottoa sijoittamalla helposti realisoitavaan kohteeseen. Tilille varojen tallettaminen ei alhaisten korkojen ja jopa miinuskorkojen aikana ole tuottoisaa. Inflaation vaikutuksesta varojen ostovoima vain heikkenee.

Yritysten näkymiä vuodelle 2017

Varsinais-Suomessa yrittäjillä on positiiviset odotukset tälle vuodelle ja erityisesti kannattavuuden uskotaan parantuvan (Varsinais-Suomen Yrittäjät & Varsinais-Suomen Osuuspankit 2017, 2). Koko maassa suhdannenäkymä on vielä Varsinais-Suomeakin hieman korkeammalla (Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj & työ- ja elinkeinoministeriö 2017b, 4). Tämän uskoisi mahdollistavan myös sijoittamisen aloittamisen uusille yrityksille.

Yli puolet Varsinais-Suomessa tänä vuonna investointia suunnittelevista yrityksistä rahoittavat investoinnin omalla tulorahoituksellaan ja vain kolmannes lainarahalla (Varsinais-Suomen Yrittäjät & Varsinais-Suomen Osuuspankit 2017, 8). Investointeihin säästäminen on siis usean yrityksen mielessä ja kenties varojen kerryttämisen apuna voitaisiin harkita sijoituksia.

Kun yritykset valitsevat pankkia, tärkeimpiin ominaisuuksiin kuuluvat järjestyksessä henkilökohtaisen palvelun laatu, luotettavuus ja joustavuus sekä paikallisuus (Varsinais-Suomen Yrittäjät & Varsinais-Suomen Osuuspankit 2017, 10). Neljänneksellä on myös liiketoimintaa ulkomailla koko maan yrityksistä ja Varsinais-Suomesta, jolloin valuuttapalvelut voivat olla ajankohtaisia (Suomen Yrittäjät ym. 2017b, 8).

Mikäli yritys saisi yllättäen kymmenesosan edellisvuoden liikevaihdostaan rahana, enemmistö jättäisi sen yritykseensä varareserviksi. Toiseksi yleisin vaihtoehto olisi laittaa rahat investointeihin. (Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj & työ- ja elinkeinoministeriö 2017a, 30–31.) Varareservejä on yrityksessä järkevää olla, mutta kassassa ei kannata kuitenkaan säilyttää varoja jokaisen hätätilanteen kattamiseksi. On hyvä hakea ylimääräisille varoille tuottoa, joita hätätilanteen tullen voi kuitenkin lunastaa maksujen maksamiseksi. Mikäli ylimääräisiä varoja pitää vain tilillä, inflaatio vain heikentää varojen arvoa koko ajan, ja inflaatoriski toteutuu.

4.1 Haastattelututkimus pankin toimihenkilöille

Yritysten sijoittamista selvitettiin tekemällä ensin haastattelu kahdelle varsinaissuomalaisen pankin toimihenkilölle (liite 1). Haastateltavat valikoituivat toimeksiantajan toimesta, kun haastattelun teemat olivat selvillä. Toinen heistä on sijoituspäällikkö ja vastaa yritysten sijoitussalkkujen kokoamisesta. Toinen on asiakkuuspäällikkö, ja hän ottaa yrityksen edustajia kohdatessaan usein sijoittamisen ensimmäisenä puheeksi ja ohjaa kiinnostuneet sijoituspäällikön luo salkkua rakentamaan.

Haastattelut olivat puolistrukturoituja teemahaastatteluja (Hirsjärvi & Hurme 2010, 47). Haastattelun runko oli tehty valmiiksi, mutta kysymysten järjestys vaihteli kummassakin haastattelussa keskustelun mukaan. Vastausvaihtoehtoja ei annettu. Haastattelu eteni määriteltyjen kolmen teeman mukaisesti niiden ympärillä.

Haastattelun teemoina olivat yritysten suhtautuminen sijoittamiseen, yrityksen koon vaikutus sekä yrityksiä kiinnostavat sijoitusinstrumentit. Haastattelut toteutettiin haastateltavien työhuoneissa yksi kerrallaan. Aikaa haastatteluihin käytettiin noin tunti haastateltavaa kohden.

Tutkimusmenetelmäksi pankin toimihenkilöille valittiin haastattelu kasvokkain, sillä siten annettujen teemojen ympärillä voitiin käydä vapaata keskustelua ja uusillakin näkökulmilla oli mahdollisuus tulla esiin. Keskustelua haastattelun teemojen ympärillä käytiin vapaasti ja ristiin rastiin, ei kohta kohdalta. Keskustelut nauhoitettiin kaiken tiedon dokumentoimisen varmistamiseksi.

Molemmat haastateltavat olivat huomanneet sijoituksiin suhtautumiseen vaikuttavan myös siitä päättävän henkilön kokemukset yksityishenkilönä. Jos itse on joskus sijoittanut esimerkiksi osakkeisiin ja jäänyt tappiolle, ei sijoittamista nähdä kannattavana. Tämä

perustuu täysin vain tunteisiin eikä tieteeseen; ”jos kerran menettää niin käy uudelleenkin”. (Asiakkuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2017; sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.)

Asiakkuuspäällikkö oli huomannut eron siinä, päättääkö yrityksen sijoitettavista varoista yrittäjä vai yritykseen palkattu toimitus- tai talousjohtaja. Yrittäjä suhtautuu varovaisemmin riskinottoon ja haluaa säilyttää omalla työllään tienatut varat. Hän voi nähdä varoille selkeää käyttöä tulevaisuudessa. Palkatulla johtajalla taas saattaa olla enemmän kokemusta ja tietoa sijoittamisesta sekä näkemystä siitä, että tilillä makaava raha kannattaa laittaa tuottamaan. Heidän on myös helpompi laskea, paljonko yrityksen kassa minimisään tarvitsee rahaa perusarjen pyörittämiseen. (Asiakkuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2017.)

Vastaväitteenä sijoittamiselle huomattiin usein ”entä jos...”; entä jos tuleekin yllättävä meno, entä jos tulee tarve investoida, entä jos tulee huonommat ajat tai entä jos löytyy mielenkiintoinen yritys ostettavaksi? Varat ovat voineet odottaa tilillä entä jos -tilannetta jo vuosikymmenen, ja silti mietitään, entä jos varoja tarvitaankin ensi kuussa. Osa haluaa myös olla riippumattomia ulkoisen rahoituksen saatavuudesta ja pitää esimerkiksi yritysostoihin rahat valmiina ja saatavilla. (Asiakkuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2017.)

Pankissa huomattiin, etteivät yritykset näe sijoittamista niin tärkeänä itselleen. Yrityksen pääliiketoiminta on jotakin muuta, eikä koeta suurta eroa sille, tuottaako se ”ylimääräinen” raha yksi vai kolme prosenttia. Riski varojen menettämisestä nähdään paljon suurempana. Myös sijoittamattomuuden helppous ja huolettomuus tulee esiin yritysten parissa. Tällöin yrityksen ja sijoituspäätöksen tekijän ei tarvitse pohtia, teinkö nyt oikein sijoituspäätösteni kanssa ja mitä tulee tapahtumaan. (Asiakkuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2017.)

Jos yritys on miettinyt, onko nyt se oikea hetki sijoittaa, nähdään ratkaisuksi kuukausittain sijoittaminen. Tämä sopii varsin hyvin yrityksille, joilla kassavirta on tasainen. (Asiakkuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2017.) Haasteeksi sijoituspäällikkö kokee, etteivät yritykset kuitenkaan ole kiinnostuneita kuukausittain sijoittamisesta. Ainoastaan eläkevakuutuksiin se nähdään miellyttävänä vaihtoehtona. Ajallinen hajautus olisi kuitenkin tärkeää. (Sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.) Eläke-

ratkaisuja yritykset ottavatkin jonkin verran. Tällöin taustalla on usein työntekijöiden palkitseminen ja sitouttaminen yritykseen sekä tietysti varojen sijoittaminen. (Asiakkuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2017.)

Jos sijoittaminen ei ole tuttua ja markkinoilla on paljon epävarmuutta, esimerkiksi poliittisten vaalien aikana, voi yrityksiäkin suorastaan pelottaa lähteä sijoitusmarkkinoille mukaan. Pankin toimihenkilön tavoitteena nähdäänkin luottamuksen rakentaminen, jonka kautta päästään kummankin osapuolen kannalta positiiviseen tulokseen. (Sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.)

Inflaatio ja matalat korot ovat kuitenkin selvästi rohkaisseet yrityksiäkin sijoittamaan. Silti karkeasti jaoteltuna vain noin puolet yritysasiakkaista kokee sijoittamisen kiinnostavana tai harkittavana vaihtoehtona. (Asiakkuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2017.)

Yrityksen koolla pankin toimihenkilöt eivät nähneet olevan juurikaan vaikutusta sijoituspäätöksiin. Euromääräisesti erot voivat tietysti olla isojakin, mutta sekä pienet että suuret yritykset sijoittavat yhtä lailla pitkällä ja lyhyellä tähtäimellä ja samantyyppisiin instrumentteihin. Isommalla euromäärällä hajautus saadaan tosin yleensä kattavammaksi. (Asiakkuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2017; sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.)

Toimiala sen sijaan voi sijoituspäätöksiin vaikuttaa. Jotkut toimialat, esimerkiksi rakennus- tai kuljetusala, sitovat paljon pääomia pelkästään kalustoon, ja investointeja pitää tehdä lisää jatkuvasti. Toisella toimialalla investoinniksi voi riittää pelkkä tietokone. (Sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.)

Aikoinaan tilit olivat suosituin ratkaisu sijoittamiselle, nykyään yhdistelmäsalit. Suosituimmaksi sijoitusratkaisuksi yrityksille nousee vakuutuskuoren alla tapahtuva sijoittaminen. Ratkaisu on kirjanpidollisesti sekä verotuksellisesti yksinkertainen. Sijoittamaansa pääomaa yritys voi koska vain nostaa vakuutuksesta, ja veroa peritään vasta, kun tuottoja aletaan nostaa. Vakuutuskuori mahdollistaa yritykselle verosuunnittelun. Varojen likvidiys on usein tärkeää. Osa varoista saatetaan kuitenkin laittaa myös pitkäaikaisiin sijoituksiin kiinni. (Asiakkuuspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 10.4.2017; sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.)

Sijoituspäällikön mukaan osa asiakkaista on hyvinkin valveutuneita sijoittamisen suhteen. Perinteisesti tileille on maksettu jonkinlaista korkoa, jolla on saatu inflaatio suojaa

varoille. Tämän edun poistuminen on saanut yritykset enemmän ottamaan asiaa itsekin puheeksi. Korkotaso on juuri nyt suuri tekijä ja inflaatio suoja monille tärkeää, ja sitä täytyy nyt hakea sijoitusten kautta. Myös tuotto kassavaroille voi olla tärkeä asia. Silti vielä karkeasti arvioiden noin 80 % sijoitusehdotuksista tehdään pankin toimihenkilöiden aloitteesta. (Sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.)

Riskiprofiililtaan yritysten salkut ovat varovaisia tai maltillisia. Kun sijoittaminen ei ole tuttua, lähdetään ensin mukaan helposti ymmärrettäviin sijoitusmahdollisuuksiin. Esimerkiksi kiinteistöihin sijoittava rahasto on helppo ymmärtää. Sijoitetulla varallisuudella omistaa osan fyysisiä kiinteistöjä, ja tuotto tulee maksetusta vuokrasta. Kiinteistörahastot ovatkin suosittuja ja usein osana salkkua. (Sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.)

Harvinaisia ovat valuuttasijoitukset tai monimutkaiset tuotteet, joista on vaikea ymmärtää, missä varat ovat. Yleensä sijoituksiin lähdetään nollasta liikkeelle ja aloitetaan varovaisemmin. Kokemuspohjaa on muutaman vuodenkin jälkeen vähemmän kuin henkilöasiakkailta, jotka ovat saattaneet sijoittaa usean vuosikymmenen. Tällöin strukturoiduista tuotteista monimutkaisimpia versioita käytetään vähemmän. (Sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.)

Kokemusta sijoittamisesta alkaa kertyä pikkuhiljaa, ja vain harvoin yrityksillä sitä on ennestään ainakaan yrityksen roolissa. Yritykset ovat usein keskittyneet vain omaan tekemiseensä ja pääliiketoimintaansa. Jos se on sujunut mallikkaasti, on ylimääräisiä kassavaroja kertynyt. Kokeneitakin sijoittajia on, joilla on itsellään vahva näkemys, minne varat halutaan laittaa. (Sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.)

Varojen kerryttäminen sijoittamalla investointia varten houkuttelee osaa yrityksistä. Osa ei kuitenkaan halua ottaa minkäänlaista riskiä, etteivät jo siihen mennessä kerätyt varat vähene. Alhaisten korkojen aikana lyhyellä tähtäimellä riski-tuotto suhde on haastava, jolloin alle vuodessa tehtävien investointien varoja ei lähdetä sijoittamaan. (Sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.)

Sijoitusratkaisuja voidaan käyttää ainakin joissain pankeissa myös lainan vakuutena. Jos osan investoinnista haluaakin rahoittaa lainalla, voi jättää sijoitukset tuottamaan. (Sijoituspäällikkö, henkilökohtainen tiedonanto 7.4.2017.)

4.2 Kyselytutkimus yrityksille

Vastapainoksi tehtiin kysely yrityksille (liite 2), joissa pyrittiin selvittämään samoja asioita itse yrityksiltä. Kyselyssä kartoitettiin yritysten sijoittamisen nykytilannetta, tietoa sekä kiinnostusta sijoittamiseen tulevaisuudessa.

Vastauksia kyselyyn oli ajateltua vaikeampaa saada. Sähköpostilistoja ei saanut toimeksiantajalta eikä Varsinais-Suomen Yrittäjiltä, joihin otettiin yhteyttä avun saamiseksi. Varsinais-Suomen Yrittäjät suostuivat jakamaan kyselylinkin Facebook-sivuillaan, mutta muuta apua ei heiltä saanut. Tämä ei kuitenkaan ole se paras kanava tavoittaa kiireisiä yrittäjiä tai toimitus-/talousjohtajia. Yhtään vastausta ei tätä kautta tullut, vaikka yli 70 kertaa kysely avattiinkin Facebook-päivityksen jälkeen. Omien verkostojen kautta saatiin kuitenkin kaksi vastausta.

Tavoite kyselyyn vastaajista oli noin viisi kappaletta. Tavoitteeseen ei päästy, mutta vastauksia saatiin kuitenkin kaksi kappaletta. Aihe saattoi tuntua myös aralle, jonka takia saatettiin jättää vastaamatta. Toinen vastaajista halusi ennen vastaamistaan varmistaa, ettei tietoja voida mitenkään yhdistää yritykseen myöhemmässä vaiheessa, tai muuten käyttää hyväksi. Tämän huomion jälkeen kyselyyn lisättiinkin lauseke, ettei vastauksia voida yhdistää kenenkään, ellei niin itse halua jättämällä yhteystietojaan. Moni oli kuitenkin ehtinyt kyselyn avata ennen tämän lausekkeen lisäämistä.

Yritykset eivät ehkä nähneet hyötyvänsä kyselyyn vastaamisesta mitenkään. Tämä saattaa kertoa siitä, että monet yritykset keskittyvät vain omaan päätoimintaansa, eivätkä koe sijoittamista ja ylimääräistä riskinottamista mielekkäänä.

Vastaukset kyselyyn saatiin yhdeltä pienen kokoluokan yritykseltä ja yhdeltä keskisuurelta. Molemmat vastaajista ovat toimitusjohtajia. Toinen yrityksistä on Varsinais-Suomesta ja toinen Länsi-Uudeltamaalta. Kumpikaan yrityksistä ei sijoittanut tällä hetkellä.

Suhtautumiset sijoittamiseen olivat erilaisia. Toinen yrityksistä totesi, ettei sijoittaminen ole heidän pääliiketoimintaansa, mutta lyhyt alle kuuden kuukauden pituinen sijoittaminen korkopainotteisiin tuotteisiin, esimerkiksi rahastoihin, on ollut mahdollista. Vastauksesta ei selviä, onko mahdollisuutta käytetty myös hyväksi vai vain huomattu. Seuraavaan kysymykseen kiinnostuksesta sijoittaa ylimääräisiä kassavaroja vastataan kuitenkin

kin myönteisesti. Sijoitusriskiä yritys haluaa ottaa vain varovaisesti eikä kiinnostusta kuukausittain sijoittamiseen ole, ehkä siksi, että yrityksen toiminta on vahvasti kausiluonteista.

Toinen yrityksistä kertoo, etteivät juuri tällä hetkellä sijoita, mutta lähitulevaisuudessa uskovat sen mahdolliseksi. Sijoittamista tällä hetkellä rajoittaa lainojen maksaminen, ja kun lainat saadaan maksettua pois, jäisi yrityksellä sijoitettavaa. Sijoittamisen sekä siihen liittyvät veroratkaisut he kokevat kiinnostavana. Sijoitusriskinotoltaan yritys kokee olevansa maltillinen ja olisi kiinnostunut myös kuukausittain sijoittamisesta.

Jatkossa vastaajat erotellaan ilmoittamansa sijoitusriskiin suhtautumisen mukaisesti, sillä riskinsietokyky heijastui suoraan kiinnostaviin sijoitusinstrumentteihin. Varovaista sijoitusriskinottajaa kiinnostivat vain pääomaturvatut tuotteet, kun taas maltillista sijoitusriskinottajaa kiinnostivat korkotuotteet, osakkeet ja indeksirahastot.

Varovaisesti sijoitusriskiin suhtautuva yritys kertoi ihanteellisimmaksi sijoitukseksi pääomaturvatun tuotteen, josta saisi pienen korkotuoton. Maltillinen sijoitusriskinottaja mietti jo asiaa pidemmälle ja kertoi olevansa kiinnostunut yhden tuotteen sijaan kokonaisuudesta. He haluaisivat kustannustehokkaan palvelumallin, josta rahaa saisi helposti siirrettyä käyttötilille tarpeen tullen. Myös kattavat analyysipalvelut kuuluisivat pakettiin.

Varovainen sijoitusriskinottaja ei ottaisi riskiä varojen kanssa, jotka on suunniteltu käytettäväksi investointiin. Maltillinen sijoitusriskinottaja sen sijaan voisi ottaa varoilla riskiä saadakseen investointiin tarvittavan summan kokoon nopeammin. Kumpikaan ei kuitenkaan ollut tietoinen siitä, että korkotuotteilla he voisivat hallita yrityksensä korkoriskiä.

Maltillinen sijoitusriskinottaja pitäisi osan varoistaan korkopainotteisessa inflaation taasoista tuottoa hakevassa sijoituksessa, ja osalla varoista hakisi enemmän tuottoa isomalla riskillä. Varovainen sijoitusriskinottaja puolestaan hieman luokitustaan ja aikaisempia vastauksiaan vastaan kertoi haluavansa pelkästään korkeampaa tuottoa, kuin vain inflaation verran. Varovaista sijoitusriskinottajaa houkutteli kuitenkin pääomaturvattu tuote enemmän pienellä tuotto-odotuksella kuin pääomaturvaton tuote paremmalla tuotto-odotuksella. Maltillinen sijoitusriskinottaja ei valitsisi pääomaturvattua tuotetta.

Kumpikin kokisi kolmen kuukauden välein olevan sopiva aika omien sijoituksen tarkastelemiseen. He haluaisivat itse olla aktiivisia sijoitustensa kanssa yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa, mieluummin kuin antaisivat täyden valtakirjan sijoitustensa hoitoon.

Varovaisesti sijoitusriskiin suhtautuvan yrityksen salkku

Hajauttaminen sijoitussalkussa on tärkeää, oli riskiprofiili mikä tahansa. Varovaisessa salkussa yhden kohteen painotus kannattaa kuitenkin pitää vielä pienempänä suhteutettuna oletettuun riskiin. Varovaisesti sijoitusriskiä ottavat sijoittajat usein jättävät varansa makaamaan tilille, ainakaan omasta aloitteesta he eivät ota sijoittamista puheeksi.

Seuraavaksi esimerkki kolmen vuoden 100 000 euron talletuksesta tilillä, jonka korko on 0,1% huomioiden inflaation vaikutus:

Inflaatioennuste 2017 1,07% (Ilta-Sanomat 2017).

Inflaatioennuste 2018 1,31% (Ilta-Sanomat 2017).

Inflaationennuste 2019 1,33% (Ilta-Sanomat 2017).

$$100\,000\text{€} * [(1,001/1,0107) * (1,001/1,0131) * (1,001/1,0133)] = 96\,669,53\text{€}$$

Esimerkistä huomataan, että odottamalla entä jos -tilannetta varoja hävisi kolmessa vuodessa yli 3 000 euroa. Seuraavaksi tarkastellaan esimerkkiä, kun sama raha sijoitettaisiin samaksi ajaksi korkotuotteisiin laskennallisella 3% vuosittaisella tuotto-odotuksella, josta inflaatio on jo vähennetty (Seglison & Co Oyj 2017):

$$100\,000\text{€} * 1,03^3 = 109\,272,70\text{€}$$

Varoja kolmessa vuodessa saatiin kerrytettyä yli 9 000 euroa. Jo 2%:n inflaatiokorjaimattomalla tuotolla varat saataisiin säilymään ja jopa hieman tuottamaan.

Varovaisesti sijoitusriskiä ottavalle yritykselle sopii salkkuun kiinteistörahasto, yhdistelmärahasto ja pääomaturvattu tuote. Kiinteistörahastoon voisi laittaa 25 prosenttia salkun varoista. Sillä salkkuun tulee kassavirtaa, kun rahastosta maksetaan ulos vuosittain tuotto. Kiinteistöt ovat yleisesti ottaen suhteellisen turvallinen kohde. Rahastoissa kiinteistöt on valittu tarkoin niiden arvon säilymistä ja vuokralaisten saantia ajatellen. Kiinteistörahasto on kuitenkin pitkäaikaisempi sijoitus, joka sisältää yleensä kuluja merkittäessä, sillä myös rahaston on maksettava ostetuista kiinteistöistä varainsiirtoverot. Yleensä kiinteistörahastoissa on myös lunastuspalkkio, joka voi laskea, mitä kauemmin rahojaan pitää rahastossa.

Yhdistelmärahastoksi valittaisiin maantieteellisesti hajautettu rahasto, jossa osakepaino on alhainen, maksimissaan 25 prosenttia. Kuukausittainen säästö tällaiseen rahastoon

olisi paras vaihtoehto, silloin saataisiin ajallinenkin hajautus mukaan. Yhdistelmärahastosta varojen nostaminen on yleensä helppoa ja jopa kulutonta. Siellä varoja voisi pitää pahan päivän varalle 50 prosenttia salkusta, jolloin ne saa heti nostettua tarpeen tullen.

Pääomaturvattuun tuotteeseen laitettaisiin loput 25 prosenttia. Pääomaturvattu tuote tuo yritykselle mielenrauhaa taatulla pääomalla. Pääomaturvattu tuote kuuluu yleensä strukturoituihin tuotteisiin ja merkitään esimerkiksi 2 prosentin ylikurssiin, jolloin 10 000 euron pääomaturvatusta tuotteesta maksetaan 12 000 euroa ja 2 000 euroa on suurin mahdollinen tappio, mikäli sijoituksen pitää loppuun asti. Pääomaturvatuissa tuotteissa voi olla sisällä esimerkiksi monen yrityksen osakekori.

Maltillisesti sijoitusriskiin suhtautuvan yrityksen salkku

Maltillisen yrityksen salkkuun voisi ottaa saman kiinteistörahaston samalla painotuksella. Yhdistelmärahastolla riskiä voi ottaa enemmän ja nostaa osakkeiden painotuksen 50 prosenttiin. Rahastoja voisi ottaa myös vakuutuskuoren alle erilaisia markkinatilanteen mukaan ja vaihdella niitä, kenties kuluitta, aina tilanteen mukaan yhteistuumin pankin sijoitusneuvojan kanssa. Painotusta voisi vaihdella kehittyviltä markkinoilta USA:han tai teknologiasta kuljetusalalle. Rahastoissa on usein kasvuosuuksia, joissa vuosittain osuuksien arvo kasvaa ja rahasto tuottaa korkoa korolle. Tuotto-osuuksissa voitto maksetaan osinkojen tapaan ulos, jolloin myös verotettavaa syntyy. Loput 25 prosenttia voisi näkemyksensä mukaan laittaa erilaisiin räätälöityihin struktuurituotteisiin.

Johtopäätöksiä tutkimuksista

Pankin toimihenkilöiden haastatteluja ja yritysten kyselyvastauksia verrattaessa huomattiin, ettei näkemysero ole suuri kumpaankaan suuntaan. Pankin puolelta oli huomattu yritysten varovainen tai korkeintaan maltillinen suhtautuminen sijoitusriskiin. Varovaisuus jo kerättyjen varojen menetykselle myös investointia ajatellen oli myös tuttu asia pankille. Yrityksille voisi tosin kertoa enemmän erilaisista sijoitusvaihtoehdoista ja havainnollistaa inflaation vaikutusta tilillä makaavaan rahaan.

Kyselyyn vastanneet yritykset eivät maininneet olevansa kiinnostuneita rahastoista, mutta kuitenkin korkotuotteista ja osakkeista, joita rahastot pitävät sisällään. Rahastot olivat pankinnäkökulmasta kuitenkin suosittu vaihtoehto yhtenä osana salkkuun.

Toinen vastanneista yrityksistä kertoi, ettei sijoittaminen ole heidän pääliiketoimintaansa. Tämä vastaväite oli huomattu myös pankissa, mutta mistä se johtuu? Oman pääomanhallinta kuuluu jokaiselle yritykselle toimialasta riippumatta. Onko yrityksille olemassa heidän tarpeisiinsa sopivia sijoitustuotteita? Sijoitustuotteiden tulisi olla yritysten tarpeisiin räätälöityjä, eikä samoja kuin henkilöasiakkailta. Onko sijoitustuotteet aidosti yrityksille räätälöityjä ja niiden hyödyt yrityksille avattuja?

Yritykset sijoittavat ensisijaisesti itseensä, josta tuotto on yritykselle paras. Jotta yritys lähtisi sijoittamaan tulisi tuotteen olla yritykselle sopiva ja vastata sen tarpeisiin. Yritykselle tärkeää on tuotteen likvidiys, jotta esimerkiksi investointiin säästettäessä, kun säästöjä on tarpeeksi, saa ne heti ulos ja sijoitettua yritykseen itseensä. Lisäksi yritykselle on tärkeää pääomaturva. Yritys sijoittaa väliaikaisesti itsensä ulkopuolelle, jolloin sopivan hetken tultua rahat halutaan nostaa takaisin yritykseen vähintään saman suuruisina kuin ne sijoitukseen laitettiin. Tällainen tuote on usein strukturoitu.

Pankissa yrityksille tarjotaan paljon rahastoja. Rahastoissa täytyy yrityksen toivomista ominaisuuksista vain likvidiys. Rahastot ovat yleensä suunniteltu enemmän henkilöasiakkaille. Henkilöasiakkaat eivät sijoita samalla tavalla itseensä, tuotto voi olla parempi sijoituksissa. Sijoitushorisontti on henkilö- ja yritysasiakkailta erilainen, miten silloin voisi sopia sama tuote? Jos tuote ei ole sopiva, ei yrityksellä ole kiinnostusta lähteä sijoittamaan. Hyvänkin tuotteen tulisi olla läpinäkyvä, jotta yritys näkee ja ymmärtää tuotteen ja sen tarjoamat hyödyt.

Molemmat yrityksen myös toivovat voivansa tarkastella sijoituksiaan aika tiheästi kolmen kuukauden välein. Mikäli tämä tarkoittaa keskustelua asiantuntijan kanssa kasvotusten tai puhelimesta, eikä vain raportointia, olisi tämä hyvä ottaa pankissa huomioon. Henkilökohtaisen palvelun laatu oli ensimmäisenä kriteerinä pankkia valittaessa, joten asiakkaalle sopiva yhteydenpitoväli tulisi pankissa selvittää.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia yrityksille tarjottavia sijoituspalveluita sekä pankin, että yritysten näkökulmasta. Toimeksiantajaa kiinnostaa oman palvelunsa kehittäminen ja asiakasrajapinnassa toimivien toimihenkilöiden osaamisen kehittäminen ja työn tukeminen. Yritykset käyttävät sijoituspalveluita vähemmän kuin henkilöasiakkaat, joten yritysasiakkaissa olisi paljon potentiaalia sijoitusvaihtoehtojen ja myynnin parantamiseen.

Teoriaosuudessa tutkittiin ensin sijoittamista yrityksen näkökannalta eli yritystä yleisesti ja sen kassavirtaa, josta mahdollisesti sijoitettavaksi sopivat rahat tulevat. Sitten otettiin esille sijoitustoimintaan ja yrityksiin liittyvät riskit. Pankin puolen tarkastelu aloitettiin laeista ja asetuksista, jotka ohjaavat vahvasti pankin toimintaa sijoitustuotteita tarjotessa. Sitten perehdyttiin sijoitustuotteiden tarjoamisen ja sijoitusneuvonnan prosessiin, sekä lyhyesti tarjolla oleviin tuotteisiin. Rahastoja tutkittiin tarkemmin, sillä ne ovat hyvin yleinen valmiiksi hajautettu sijoituskohde sijoittamista aloitteleville yrityksille pankin näkökulmasta. Strukturoituja tuotteita avattiin myös enemmän, sillä vaikka ne eivät monimutkaisuudellaan ole niin suuressa suosiossa, on pääomaturvatuille tuotteille kuitenkin kysyntää varovaisten yritysten joukossa. Strukturoiduilla tuotteilla myös räätälöinti onnistuu paremmin.

Työ on kvalitatiivinen, siinä on käytetty laadullisen tutkimuksen yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä avointa haastatteluja ja kyselyä. Pankin näkökulmaa tutkittiin kahden teemahaastattelun avulla pankin yrityspuolen asiakkuuspäällikölle ja sijoituspäällikölle. Yritysten näkökulmaa haettiin kyselytutkimuksen kautta. Vastanneita yrityksiä saatiin kaksi kappaletta. Näillä tutkimusmenetelmillä päästiin reliabeliin ja validiin lopputulokseen.

Haastavaa työssä oli kyselytutkimukseen vastausten saaminen. Vastoin odotuksia ei toimeksiantajalta tai Varsinais-Suomen Yrittäjiltä saanut sähköpostilistoja, joilla olisi suoraan voinut lähestyä yrityksiä. Kyselyyn vastauksia saatiin toivottua vähemmän, mutta näilläkin kahdella vastauksella saatiin vahvistettua käsitystä yritysten varovaisesta ja maltillisesta sijoitusriskiin suhtautumisesta.

Työn tulokseksi saatiin havainnollistettua yhtäläisyyksiä pankin ajatuksista yritysten sijoittamisesta verrattuna yritysten itsensä ajatuksiin. Eroja kuitenkin löytyi. Kiinnostaviksi tuotteiksi yritykset eivät nimenneet rahastoja, vaikka pankki koki sen suosituimmaksi

tuotteeksi. Yritykset haluaisivat sijoittaa ainakin osan varoista pieniriskisiin kenties pääomaturvattuihin kohteisiin ja yrityksestä riippuen ottaa osalla rahoista enemmän sijoitusriskiä hakiessaan tuottoa. Tarjotut tuotteet eivät ehkä vastaa yritysten tarpeita ja haluja niin hyvin kuin olisi mahdollista. Yrityksille ei myöskään ollut sijoitukset ja niiden hyödyt tai riskienhallinnallinen näkökulma niin selvä asia, kuin pankin toimihenkilöt saattavat olettaa.

On hyvä ottaa huomioon, että vaikka yritysten vastaukset kyselyyn saatiin tutkijan oman verkoston kautta, eivät yritykset kuulu tutkijan tuntemiin henkilöihin. Vastausten voidaan olettaa olevan luotettavia.

Toimeksiantaja oli tyytyväinen työhön. Haastatteluasiota pidettiin erityisen hyvänä, mutta vastauksia kyselyyn olisi toivottu enemmän. Johtopäätökset pienestä vastaajamäärästä huolimatta olivat onnistuneita ja kuvasivat asiakaskuntaa hyvin. Sijoitusratkaisuissa todettiin olevan parannettavaa ja asiaa viedään eteenpäin.

Työtä voidaan siis hyödyntää pankissa kehitettäessä yrityksille parempia sijoituspalveluita sekä kehitettäessä uudenlaisia sijoitustuotteita. Jatkotutkimuksen aiheena voisi tutkia tarkemmin minkälainen sijoitustuote kiinnostaisi yrityksiä ja vastaisi heidän tarpeisiinsa.

LÄHTEET

Alhonsuo, S.; Nisén, A.; Nousiainen, S.; Pellikka, T. & Sundberg, S. 2012. Finanssitoiminnan Käsikirja. 2. painos. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Anderson, N. 2000. Nicholas Andersonin rahakirja. Helsinki: Oy Edita Ab.

Arola, H. 2017. Suomalaisten rahat jämähtivät tileille, ja tänä vuonna niiltä katoaa miljardi euroa – laskuri näyttää miten inflaatio syö säästösi. Helsingin Sanomat 19.3.2017. Viitattu 6.6.2017 <http://www.hs.fi/talous/art-2000005133484.html>.

Arvopaperimarkkinalaki 14.12.2012/746.

Brealey, R.; Myers, S. & Allen, F. 2017. Principles of Corporate Finance. 12. painos. New York: McGraw-Hill Education.

Euroopan Keskuspankki 2017. Yhteinen valvontamekanismi. Viitattu 26.02.2017 <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.fi.html>.

Euroopan unionin neuvosto 2014. Euroopan unionin neuvosto. Viitattu 20.4.2017 <http://www.consilium.europa.eu/fi/council-eu/>.

Finanssialan Keskusliitto ry 2015. Hyvä pankkitapa. Viitattu 20.4.2017 http://www.finanssiala.fi/materiaalit/Hyva_pankkitapa.pdf.

Finanssialan Keskusliitto ry 2016. Linjaukset. Viitattu 20.4.2017 <http://www.finanssiala.fi/linjaukset/Sivut/default.aspx>.

Finanssivalvonta 2012a. Asiakasraportointi. Viitattu 20.4.2017 http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Menettelytavat/Asiakasraportointi/Pages/Default.aspx.

Finanssivalvonta 2012b. Asiakkaan luokittelu. Viitattu 20.4.2017 http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Menettelytavat/Luokittelu/Pages/Default.aspx.

Finanssivalvonta 2012c. Selonottovelvollisuus. Viitattu 20.4.2017 http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Menettelytavat/Selonottovelvollisuus/Pages/Default.aspx.

Finanssivalvonta 2012d. Tiedonantovelvollisuus. Viitattu 20.4.2017 http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Menettelytavat/Tiedonantovelvollisuus/Pages/Default.aspx.

Finanssivalvonta 2014. Sijoitusneuvonta on yksilöllisen suosituksen antamista. Viitattu 15.5.2017 http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Sijoitusneuvonta/Pages/Default.aspx.

Finanssivalvonta 2015. Sijoituspalveluja saa tarjota vain toimiluvan saanut palveluntarjoaja. Viitattu 15.5.2017 http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Pages/Default.aspx.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu, teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Talinna: Gaudeamus Helsinki University Press.

Ilta-Sanomien 2017. Talouden tunnusluvut. Viitattu 25.4.2017 <http://www.is.fi/yriytykset/talouden-tunnusluvut/>.

- Inc. 2017. Cash Management. Viitattu 14.4.2017 <https://www.inc.com/guides/finance/cashmanagement.html>.
- Järvinen, S. & Parviainen, A. 2011. Pääomaturvattu sijoittaminen. Helsinki: Talentum.
- Kallunki, J.-P.; Martikainen, M. & Niemelä, J. 2011. Ammattimainen sijoittaminen. Vantaa: Talentum.
- Knüpfer, S. & Puttonen, V. 2014. Moderni rahoitus. 7. painos. Helsinki: Talentum.
- Laki Finanssivalvonnasta 19.12.2008/878.
- Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä 18.7.2008/503.
- Leppiniemi, J. 2009. Rahoitus. 5. painos. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Leppiniemi, J. & Puttonen, V. 2002. Yrityksen rahoitus. 2. painos. Porvoo: WSOY.
- Martikainen, T. & Martikainen, M. 2009. Rahoituksen perusteet. 7. painos. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2004. Tilinpäätösanalyysi. 2. painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2013. Yritysrahoitus. 7. painos. Porvoo: Edita Publishing Oy.
- Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. 5. painos. Helsinki: WSOY pro Oy.
- Salmi, I. 2013. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Seglison & Co Oyj 2017. Korkosijoitusten tuotto-odotuksista ja historiallisista tuotoista. Viitattu 2.5.2017 https://www.seligson.fi/suomi/sijoitustieto/tiedostot/korkosijoitusten_tuotto.htm.
- Sijoituspalvelulaki 14.12.2012/747.
- Suomen Pankki 2017. Tehtävät. Viitattu 20.4.2017 <https://www.suomenpankki.fi/fi/suomenpankki/tehtavat/>.
- Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj & työ- ja elinkeinoministeriö 2017a. Pk-yritysbarometri. Kevät 2017. Alueraportti Varsinais-Suomi. EuraPrint Oy. Viitattu 24.4.2017 https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/sy_pk_barometri_kevat2017.pdf.
- Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj & työ- ja elinkeinoministeriö 2017b. Pk-yritysbarometri. Kevät 2017. Taloustutkimus Oy. Viitattu 24.4.2017 https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/aluekalvot_kevat_2017_varsinais-suomi.pdf.
- Valtiovarainministeriö 2017a. Finanssivalvonta ja yhteinen valvontamekanismi. Viitattu 26.2.2017 <http://vm.fi/finanssivalvonta-ja-yhteinen-valvontamekanismi>.
- Valtiovarainministeriö 2017b. Pankkijärjestelmän kehittäminen. Viitattu 26.2.2017 <http://vm.fi/pankkijarjestelman-kehittaminen>.
- Varsinais-Suomen Yrittäjät & Varsinais-Suomen Osuuspankit 2017. Varsinais-Suomen Maakuntaennuste vuodelle 2017. Eurofacts Oy. Viitattu 24.4.2017 https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/maakuntaennuste_2017.pdf.
- Viitala, R. & Jylhä, E. 2013. Liiketoimintaosaaminen, menestyvän yritystoiminnan perusta. 6. painos. Helsinki: Edita.

Haastattelupohja pankin toimihenkilöille

Haastattelu pankin toimihenkilöille

Haastateltavana:

1. Yrittäjien yleinen asenne sijoittamiseen (vastaväitteet, suhtautuminen, varautuminen investointeihin vai mahdollisuuden hyväksikäyttäminen, miksi?, kokemus sijoittamisesta)
2. Yrityksen koon vaikutus sijoittamiseen (pitkä tai lyhyt tähtäin, instrumentit)
3. Yrityksiä kiinnostavat sijoitusinstrumentit, entä ei kiinnostavat

Webropol-kysely yrityksille

Yritysten sijoituspalvelut

Vastauksillanne voitte vaikuttaa yrityksille tarjottavaan varallisuudenhoidon tarjontaan ja sen kohdentamisen parantamiseen.

Kysely on osa opinnäytetyötäni, joka käsittelee yritysten sijoituspalveluita niin pankin kuin yritysten näkökulmasta. Toimeksiantajana on varsinaissuomalainen pankki. Pysin kartoittamaan opinnäytetyössäni nykytilaa yrityksille tarjottavista varallisuudenhoidon palveluista ja juuri tämän kyselyn avulla kartoittamaan, miten näitä palveluita voitaisiin kehittää.

Vastauksianne ei tule näkemään muut kuin minä itse, ja mikäli ette kerro yrityksenne nimeä, ei vastauksianne voida yhdistää keneenkään. Mikäli kirjoitatte yrityksenne nimen, käytetään sitä vain toimialajaoitteluun.

1. Yrityksenne koko *

Mikro = alle 10 työntekijää, liikevaihto 700 000€, taseen loppusumma enintään 350 000€.

Pieni = alle 50 työntekijää, liikevaihto ja taseen loppusumma alle 10 miljoonaa euroa.

Keskisuuri = 50-250 työntekijää, liikevaihto enintään 50 miljoonaa euroa, taseenloppusumma enintään 43 miljoonaa euroa. Suuri = yli edellisten arvojen.

- Mikro
- Pieni
- Keskisuuri
- Suuri

2. Sijoittaako yrityksenne tällä hetkellä? *

- Kyllä
- Ei

3. Miten yrityksenne suhtautuu sijoittamiseen? Mitä ajatuksia se herättää? *

---

4. Onko yrityksenne mahdollisesti kiinnostunut sijoittamaan ”ylimääräisiä” kassavaroja?

Suurimassa osasta sijoitusvaihtoehtoja rahat voidaan ottaa ulos heti tarpeen tullen.

- Kyllä
- Ei

5. Minkälainen yrityksenne on sijoitusriskinottajana? *

Riski ja tuotto kulkevat käsi kädessä.

- Varovainen
- Maltillinen
- Rohkea

6. Minkälaisista sijoitustuotteista yrityksenne saattaisi olla kiinnostunut?

- Korkotuotteista
- Osakkeista
- Rahastoista
- Pääomaturvatuista tuotteista
- Joukkovelkakirjalainoista
- Eläkeratkaisuista
- Muusta, mistä

---

7. Minkälainen olisi täydellinen sijoitustuote juuri teidän yrityksellenne? *

Tuote voi olla täysin keksitty.

---

8. Olisiko yrityksenne kiinnostunut kuukausittain sijoittamisesta? *

- Kyllä
- Ei

9. Voisiko yrityksenne harkita varojen sijoittamista kerryttääksenne varoja investointia varten? *
- Kyllä
  - Ei
10. Oletteko tietoinen, että sijoittamalla kiinteä- tai vaihtuvakorkoisiin korkosijoituksiin, voitte hallita oman rahoituksenne korkoriskiä? *
- Kyllä
  - Ei
11. Onko yrityksenne kiinnostunut sijoittamaan hakeakseen vain inflaation ylittävää tuottoa suhteellisen pienellä riskillä? *
- Kyllä, inflaation ylittävä tuotto riittää.
  - Sekä että, osalla varoista voisimme hakea parempaakin tuottoa.
  - Ei, haemme mieluummin parempaa tuottoa.
12. Houkuttelisiko pääomaturvattu tuote enemmän pienemmällä tuotto-odotuksella kuin samoille markkinoille kohdistettu yhdistelmärahasto suuremmalla tuotto-odotuksella ilman pääomaturvaa? *
- Pääomaturvatussa tuotteessa riski on rajoittunut esimerkiksi ylikurssiin. Tuotetta ostetaan esimerkiksi 112% ylikurssiin 12 000 eurolla ja kohde-etuutta saadaan 100%:lla eli 10 000 eurolla, joka on myös pääomaturvan osuus. Tällöin 2 000 euroa on suurin mahdollinen menetys. Pääomaturvattu tuote tulee pitää koko juoksuajan esimerkiksi 3 vuotta, jotta pääoman saa takaisin.
- Kyllä, pääomaturvattu tuote on houkuttelevampi.
  - Ei, otamme mieluummin hieman enemmän riskiä hakiessamme hieman parempaa tuottoa.
13. Mikä tuntuisi yrityksellenne sopivimmalta vaihtoehdolta lisätä tai tarkastella sijoituksianne? *
- Kuukausittain

- 3 kuukauden välein
- Puolivuositain
- Vuositain
- Harvemmin

14. Olisitteko mieluummin itse aktiivinen sijoitustenne kohteiden ja hajautuksen suhteen, vai antaisitteko pankille täyden valtakirjan hoitaa sijoituksianne? *

- Itse aktiivisesti yhteistyössä pankin asiantuntijoiden kanssa.
- Täysi valtakirja pankille.

15. Vapaa palaute kyselystä:

Taustatietoja

16. Toivottavaa olisi, että ainakin vastanneen henkilön titteli yrityksessä tulisi selville. Mikäli haluatte, voitte jättää tähän muutkin yhteystietonne.

Titteli _____

Yritys / Organisaatio _____

Etunimi _____

Sukunimi _____

Matkapuhelin _____

Sähköposti _____

Kiitos paljon vastauksistanne!

Mikäli teillä on kysyttävää, tai olette kiinnostuneita työni lopputuloksesta, voitte olla yhteydessä minuun heidi.jarvinen1@edu.turkuamk.fi.